

Iekļaujošas, iedvesmojošas prakses ceļvedis

Pateicība

Dokumenta nosaukums

“Iekļaujošas, iedvesmojošas prakses ceļvedis”

Publikācijas datums

2024.gada jūnijs

Galvenais koordinators

COCEMFE direkcija

Pētījumu un dokumentu izstrāde

COCEMFE projekti un sociālās inovācijas
COCEMFE tehniskā komanda

Madrides Automomā Universitāte

Marta Sandoval Mena
Elena Lopez de Arana
Roberto Sánchez Cabrero
Gema Saez Suanes
Sergio Sánchez Fuentes

Anamūras apgabala Nacionālās izglītības direktorāts

Ali Bulut
Ayhan Sezdirmez
Nasibe Deniz Güney
Gülname Polat

Vakifbank Ataturk vidusskola

Ayhan Sezdirmez
Okan Gültekin
Hüseyin Cihantimur

Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola

Inese Zvaigznone, Ivonna Ziverte
Ligita Plate, Dairis Eimanis
Benita Baumanē
Mareks Treimanis
Elita Lampa
Aija Zebeka

Jana Tvardovska vārdā nosauktā katoļu skola

Katolicka Szkoła Podstawowa skolotāji
3.a un 3.b klases skolēni kopā ar Katolicka Szkoła
Podstawowa, Zabrze skolotājiem

Innovation Frontiers IKE

Dimitris Roumeliotis Kyptoulis
Konstantinos Panagos
Violetta Stavrou

CEIP Karloss Kano

José Miguel Martín Fernández
Iván Condado Conde
Berta Magán Sanchez
Marta Cruz Navas
Susana Paredes Jiménez
5.b klases skolēni un Iván Condado Conde

Dokumenta redaktors

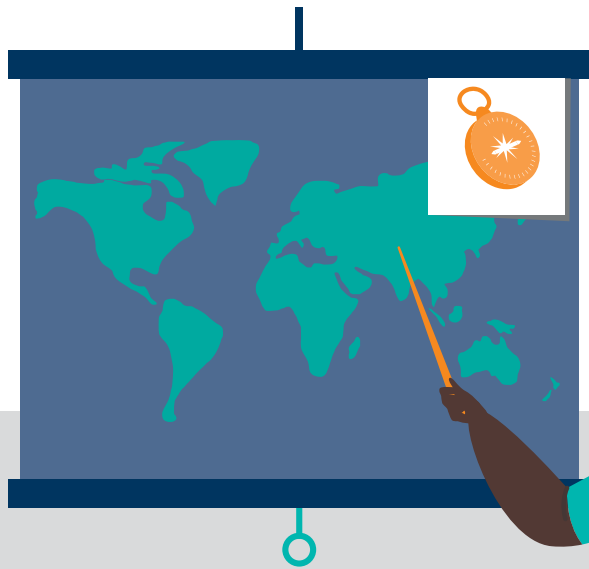
COCEMFE tehniskā komanda
Šī rokasgrāmata ir INCLUDL-Schools projekta
rezultāts: Iekļaujošu skolu veicināšana Eiropā,
izmantojot Universālo mācīšanās dizainu un Servisa
mācīšanos

Izdevējs

Spānijas konfederācija cilvēkiem ar fizisku un
organisku invaliditāti (COCEMFE)
C/Luis Cabrera, 63, 28002 Madrid
+34 91 744 36 00
cocemfe@cocemfe.es
www.cocemfe.es

Saturs

Prezentācija	5
1. Kas ir INCLUDL skolas?	6
2. Kas mēs esam?	7
COCEMFE	7
Madrides Autonomā Universitāte	7
Anamūras apgabala Nacionālās izglītības direktorāts	7
Vakıfbank Ataturk vidusskola	8
Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola	8
Jana Tvardovska vārdā nosauktā katoļu skola	8
Innovation Frontiers IKE	9
CEIP Karloss Kano	9
3. SVID: realitātes analīze, lai veiktu pārmaiņas	10
CAME dinamika: vājo pušu pārvēršana stiprajās	11
4. INCLUDL Skolas veicina iekļaušanu	13
Universālais mācīšanās dizains (UMD)	13
Servisa mācīšanās/ mācīšana sniedzot pakalpojumu	15
Posmi, kā veidot servisa mācīšanās pieredzi vai projektu	18
UMD un servisa mācīšanās	19
5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programās, kas balstītas uz UMD principiem	21
1. Projekts: “Ceļojums uz savu kultūru”. Skola: Vakıfbank Ataturk vidusskola. Turcija	21
2. Projekts: “Putnu būrīši senioriem”. Skola: Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola. Latvija	24
3. Projekts: “Ziedi vecmāmiņai un vectēvam”. Skola: Jana Tvardovska katoļu skola. Polija	27
4. Projekts: “Visiem pieejami dārzi”. Skola: CEIP Karloss Kano. Spānija	29
Secinājumi	33
6. Pielikumi	35
1. Pielikums: Katras valsts SVID analīze	35
2. Pielikums: Veidne Servisa Mācīšanās projekta pieredzes veidošanai	38
3. Pielikums: Veidne Servisa mācīšanās projekta pieredzei	40
4. Pielikums: Veidnes intervijai, kas novērtē gan izglītojamo, gan labuma guvēju viedokli	40
5. Pielikums: Veidne, lai novērtētu institūciju domas par SM projekta procesu	44
6. Pielikums: Stundu plānu paraugi	45

Prezentācija

Šis iekļaujošās iedvesmojošās prakses ceļvedis ir darba rezultāts projektam, kura gaitā tika ieviestas iekļaujošās mācību metodoloģijas četrās skolās Spānijā, Latvijā, Turcijā un Polijā projekta INCLUDL Schools ietvaros, t.i. Erasmus Plus programmas Sadarbības partnerība skolu izglītībā.

Šī rīka mērķis ir virzīt un mudināt citas Eiropas skolas un skolotājus iesaistīties iekļaujošās izglītības realizēšanā savās mācību iestādēs, lai garantētu tiesības uz kvalitatīvu izglītību visiem skolēniem ar vienādiem noteikumiem.

INCLUDL skolās izmantotās metodoloģijas nodrošina šādu novatorisku elementu: Servisa mācīšanās (SM) projektu izstrāde, kas integrē Universālo mācību dizainu (UMD) ar mērķi dot skolēniem iespēju jēgpilni mācīties un iegūt kompetences, nesot labumu sabiedrībai, sadarbojoties ar tās pārstāvjiem.

Ceļvedis praktiskā, iedvesmojošā un motivējošā veidā atspoguļo četrus īstenotus SM projektus, kā arī katras skolas soli pa solim realizēto šo projektu procesu, dažādus projektu posmus, to izstrādi un izvērtēšanu. Tas atspoguļo arī projekta ietekmi skolā, vietējā un plašākā sabiedrībā.

Secinājums: ĪSTA IZGLĪTĪBA IR IEKĻAUJOŠA IZGLĪTĪBA

1. Kas ir INCLUDL skolas?

Iekļaujošu skolu veidošana Eiropā, izmantojot universālo mācīšanās dizainu un servisa mācīšanos (INCLUDL skolas), ir stratēģiska darbība skolu izglītības jomā, kas ietilpst Erasmus Plus Programmas KA220, kuras galvenais mērķis ir veicināt iekļaujošu Eiropu visiem skolēniem.

Iekļaujoša izglītība ir izglītības modelis, kas vērsts uz kvalitatīvas izglītības nodrošināšanu visiem skolēniem vienlīdzīgos apstākļos, pievēršot īpašu uzmanību tiem, kuriem draud izslēgšana no skolas.

Šī projekta pamatā ir pārliecība, ka iekļaujošu metodoloģiju ieviešana, īpaši servisa mācīšanās (SM) un universālās mācīšanās dizaina (UMD) pieeja, ir labākais veids, kā garantēt skolēnu interesi, līdzdalību un mācību rezultātus. Veidojot mācību aktivitātes, kuras ir nozīmīgas, jo tās ir saistītas ar reālo dzīvi, ir iespējams īstenot patiesu kompetenču mācīšanos. Šādā veidā cilvēku prasmes un zināšanas tiek pielietotas, lai rastu problēmu vai situāciju risinājumus.

INCLUDL skolas darbība ir vērsta uz skolēniem ar invaliditāti, jo statistika liecina, ka pastāv izglītības plaisa starp iedzīvotājiem ar un bez invaliditātes vienādā vecuma grupā, neskatoties uz to, ka šobrīd cilvēkiem ar invaliditāti saskaņā ar Starptautisko konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (CRPD), ir garantēta iekļaujoša izglītība, nepieciešamais atbalsts un iespēja mācīties vienā klasē ar citiem skolēniem.

INCLUDL skolu konsorcijs veido: COCEMFE kā koordinējošā iestāde, Madrides Autonomā universitāte, Anamur Ilčas Nacionālās izglītības pārvalde, Vakıfbank Ataturka vidusskola, Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola, Jana Tvardovska katoļu skola, Innovation Frontiers un CEIP Karloss Kano kā asociētais biedrs. Mēs esam izveidojuši grupu, kas pārstāv asociatīvo invaliditātes kustību, universitāti, tehnoloģiju uzņēmumu, valsts izglītības iestādi un četras skolas. Komanda pārstāv Spāniju, Turciju, Latviju, Poliju un Grieķiju.

Stratēģiskā sadarbība mums ir jābūt novērtēt multikulturālismu un heterogenitāti, lai izpētītu sinerģiju starp kompetencēs balstītu mācību modeli, kas centrēts uz servisa mācīšanās (SM) metodoloģiju, integrējot universālo mācīšanās dizainu (UMD). Tajā pašā laikā mēs esam veicinājuši informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) izmantošanu, lai izstrādātu iekļaujošākas mācību metodes, kas palīdz skolēniem līdzdarboties un mācīties.

Šajā nolūkā četras skolas ir īstenojušas didaktiskas programmas, izmantojot SM metodoloģiju, kas balstīta uz UMD, lai uzlabotu skolotāju un skolas spēju integrēt iekļaujošu praksi savās skolās un plašākās kopienās.

Pēc projekta aktivitātēm, kuras ir realizētas 33 mēnešu ilgā projekta laikā, mēs esam nonākuši pie trim intelektuālajiem rezultātiem, kuru mērķis ir uzlabot skolotāju prasmes integrēt iekļaujošas didaktiskās programmas. Papildus šai rokasgrāmatai ir arī digitālā lietotne "INCLUDL un SM" un IKT rīki iekļaujošai izglītībai.

2. Kas mēs esam?

COCEMFE

Spānijas konfederācija cilvēkiem ar fizisku un organisku invaliditāti (COCEMFE) ir nevalstiska asociācija, kas dibināta 1980. gadā un cenšas panākt pilnīgu šo cilvēku iekļaušanu un aktīvu līdzdalību visās sabiedrības jomās, aizstāvēt viņu tiesības, kā arī koordinējot, pārstāvēt savu asociatīvo kustību, tādējādi veicinot iekļaujošas un daudzveidīgas sabiedrības veidošanos.

COCEMFE sastāv no 92 organizācijām, kas aptver visu Spāniju un ietver galvenās hronisku slimību organizācijas. COCEMFE apvieno vairāk nekā 1 600 asociācijas un pārstāv 2,5 miljonus cilvēku ar invaliditāti Spānijā. COCEMFE 40 gados aktīvās darbības laikā ir piedāvājusi plašu pakalpojumu klāstu, kas ietver aktivitātes, kas vērstas uz mūsu galveno interesentu, konfederācijas institūcijām, cilvēku ar fizisku un organisku invaliditāti vajadzību apmierināšanu, kas ir saskaņā ar mūsu organizācijas misiju, redzējumu un vērtībām, it īpaši iekļaujošajā izglītībā.

Madrides Autonomā Universitāte

Madrides Autonomā Universitāte (UAM) ir publiska Universitāte ar izcilu starptautisku reputāciju augstas kvalitātes mācībām un pētniecībai. Dibināta 1968. gadā, tā ir plaši atzīta kā viena no labākajām Spānijas universitātēm gan valsts, gan starptautiskajos reitingos. Pašlaik tajā mācās aptuveni 30 000 studentu (23 000 bakalaura, 3 000 maģistrantūras un 4 000 doktorantūras studenti), apmēram 3 200 profesori un pētnieki un gandrīz 1 100 administratīvie darbinieki. UAM ir izcila reputācija pētniecībā: 2009. gadā tā saņēma atzinību "Starptautiskās izcilības kampuss UAM+CSIC". Tas ir kopīgs projekts ar Spānijas Nacionālo pētījumu padomi (CSIC). Augstas kvalitātes pētniecības atbalstīšana un attīstība ir bijusi viena no tās prioritātēm, un tā ir atalgota ar starptautisku atzinību. Šie sasniegumi ir iegūti pateicoties izcilām pētniecības komandām un pētniecības institūtiem.

Madrides Autonomā Universitāte (UAM) lepojas ar plašu pieredzi starptautisko mobilitāšu, izglītības un pētniecības programmu, iekļaujošu izglītības programmu vadīšanā, VII pētniecības pamatprogrammas un Europe Aid ietvaros. Pateicoties šai pieredzei, mēs esam nostiprinājuši saites un uzlabojuši zināšanas un ekspertīzi šādu projektu vadībā.

Anamūras apgabala Nacionālās izglītības direktorāts

Anamur rajona Izglītības nacionālais direktorāts ir Turcijas Nacionālās izglītības ministrijas oficiālais pārstāvis Anamur rajonā un ir ministrijas uzdevumu realizētājs. Tas ir atbildīgs par visu izglītības aktivitāšu plānošanu, izpildi, attīstību un uzraudzību rajonā. Direktorāta uzdevums ir novērtēt visas rajona izglītības aktivitātes. Mūsu direktorātam pakļautajās skolās un institūcijās darbojas kopā 841 darbinieks, to skaitā 40 direktori, 57 direktoru vietnieki un 753 skolotāji (no tiem 30 ir speciālās izglītības skolotāji). Šīs institūcijas pārziņā ir 12 509 skolēni, no kuriem 7 263 ir jaunieši vecumā no 13 līdz 19 gadiem.

Mūsu mērķis ir sniegt nepieciešamo atbalstu personīgajā, profesionālajā un sociālajā jauniešu attīstībā, kas ir mūsu mērķauditorija Anamurā; to zināšanu un prasmju attīstīšana ir viena no mūsu iestādes galvenajām atbildībām. Mūsu iestādes prioritāte ir atbalstīt dalību uz zinātni balstītos valsts projektos, nodrošinot nepieciešamo atbalstu, kā arī veicināt izglītības personāla, skolēnu, jauniešu un jaunatnes darbinieku dalību starptautiskos projektos, lai sasniegtu Eiropas Savienības izglītības kvalitāti, paplašinātu skolēnu intelektuālo horizontu un veicinātu starpkultūru sadarbību.

Vakıfbank Ataturk vidusskola

Vakıfbank Ataturk vidusskola ir valsts skola, kas atrodas Mersinā Anamūras rajonā. Skolā mācās 1017 skolēni vecumā no 10 līdz 15 gadiem. Tajā strādā 64 skolotāji un 4 vadītāji. Divās klasēs mācās skolēni ar invaliditāti. Šajās klasēs mācās 16 skolēni (ar viegliem vai vidēji smagiem traucējumiem, autismu, disleksiju, spastisks skolēns), un viņus izglīto četri skolotāji. Mūsu skolā ir arī 25 skolēni, kuriem ir mācīšanās traucējumi vai vāji intelektuālie traucējumi, un viņi atrodas vienā klasē ar citiem. Skolotāji viņiem ir sagatavojuši īpašu mācību programmu, pēc kuras viņi mācās. Mums ir reģistrēts sertifikāts UNESCO ASPNet tīklā. Strādājām kā pilotskola ITEC projektā. No 2011. līdz 2013. gadam to atbalstīja Eiropas Komisija. Viens no mūsu tehnoloģiju un dizaina skolotājiem ir valsts līmeņa skolotāju izglītotājs par Web2.0 rīku izmantošanu mācību stundās. 2013. gadā mūsu skolēni ieguva pirmo vietu Turcijā ar saviem projektiem zinātnes jomā. Arī dizaina un inovāciju konkursā veselības jomā Turcija ierindojās 3. vietā. Turcija ieguva 2. vietu Turcijas Enerģētikas un rūpniecības ministrijas rīkotajā konkursā Energy Saving. Savā reģionā mūsu skola ir vadošā vidusskola gan akadēmiskā, gan sabiedriskā jomā. Mūsu skolā katru gadu notiek zinātniskās, sociālās un kultūras mācības, kurās tiek nodrošināta visu skolēnu līdzdalība. Mūsu skolēnu vecāki aktīvi piedalās visās aktivitātēs. Pateicoties līdz šim pabeigtajiem un turpinātajiem projektiem, mums ir plašs Eiropas sadarbības tīkls.

Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola

Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola (Latvija) ir vecākā skola Kuldīgas rajonā ar aptuveni 500 skolēniem. Pēc vairāk nekā 50 gadiem, strādājot kā vidusskola, 2023. gadā tā kļuva par pamatskolu, kurā mācās skolēni vecumā no 5 līdz 16 gadiem. Skolas personāls sastāv no aptuveni 55 skolotājiem un 27 tehniskajiem darbiniekiem. Vēsturiski mūsu skolā mācījušies skolēni no lauku apvidiem. Tradicionāli 33% no mūsu skolēniem nāk no lauku apvidiem. Šī cilvēku grupa ir neaizsargātāka, bērni no lauku ģimenēm biežāk ir ar īpašām vajadzībām un mācīšanās problēmām.

Mūsu skolai ir plaša pieredze iekļaujošas izglītības īstenošanā. 2021./22. mācību gadā mums bija 146 skolēni ar mācīšanās grūtībām. Skolā mācās arī skolēni ar intelektuālām attīstības problēmām. Mūsu jaunākais izaicinājums ir neredzīgs zēns 2. klasē un skolēni no Ukrainas. Mūsu skola ir atzīta par vienu no labākajām iekļaujošajām skolām arī valsts līmenī.

Skola ir pazīstama ar savām aktivitātēm, kas saistītas ar ilgtspējīgu attīstību un vides izglītību. Tā ir saņēmusi ECO skolu Starptautisko sertifikātu. Mūsu skolas skolēni un skolotāji ir īstenojuši starptautiskus Erasmus+, Comenius, Nordplus un e-Twinning projektus.

Jana Tvardovska vārdā nosauktā katoļu skola

Katoļu pamatskola tika dibināta pirms 32 gadiem un tā ir privātskola. Skolā pašlaik mācās 230 skolēni un strādā 31 skolotājs. Skolas galvenais mērķis ir sniegt izglītību ļoti augstā līmenī un veikt izglītojošas aktivitātes, kas vērstas uz skolēnu sagatavošanu veiksmīgai iesaistei sabiedrības dzīvē.

Mūsu skolā 62 skolēni, jeb 25% no skolas populācijas, saņem psiholoģisku-izglītojošu atbalstu, un viņi pilnībā piedalās skolas izglītības procesos. Mūsu skolas skolēniem ir šādas izglītības vajadzības un/vai funkcionāli traucējumi: disleksija, disgrāfija, diskartogrāfija, diskalkulija, sensoriskās integrācijas traucējumi, Asperģera sindroms, autisms, mutisms, CAPD (Centrālās dzirdes apstrādes traucējumi) un ADHD. Skolā ir 7 skolotāji, kuriem ir kvalifikācija sniegt korektīvu izglītību, bet nav atbalsta skolotāja, kas būtu piešķirts tikai vienam skolēnam. Skola piedāvā specializētās klases.

Dalība Eiropas projekta INCLUDL-School ir paplašinājusi mūsu zināšanas un apbruņojusi mūs ar prasmēm darbam ar skolēniem dažādās grupās. UMD pieeja un SM metodoloģija ir iekļaujoša prakse, kas ir parādījusi mums veidus, kā strādāt ar skolēniem ar mācīšanās vajadzībām.

Mēs arī realizējam servisa-mācīšanās stundas, kas padara skolēnus jutīgākus pret citu vajadzībām un māca viņiem cienīt pārējos.

Innovation Frontiers IKE

Innovation Frontiers IKE ir inovatīva izglītības tehnoloģiju un pētniecības uzņēmums, kas specializējas izglītojošu, iesaistošu un aizraujošu mācību pieredžu radīšanā, kas iekļauj inovācijas, radošumu un spēles motīvu, lai padarītu mācīšanās procesu efektīvāku. Mūsu uzņēmums piedāvā plašu risinājumu klāstu, ieskaitot interaktīvas pielāgotas e-mācības, nopietnas spēles, atvērtos izglītības resursus, apmācību simulācijas, izglītojošus animācijas un mobilo mācīšanos. Mēs apvienojam spēļu dizainu, spēļu tehnoloģijas, mācīšanas dizainu un psiholoģiju, lai paceltu mācību spēļu, simulāciju un apmācību mākslu jaunā līmenī. Visi mūsu izstrādājumi tiek precīzi pielāgoti mūsu klientu individuālajām vajadzībām.

Mūsaprāt izglītībā nepastāv viena metode vai pieeja, kas der visiem, tāpēc jebkurš mācīšanās risinājums, ko mēs radām, tiek pielāgots katras organizācijas mērķiem un vajadzībām. Mūsu klienti bieži zina, kas viņu skolēniem ir jāprot, un mēs palīdzam viņiem atrast vislabāko ceļu, kā to izdarīt.

CEIP Karloss Kano

CEIP Karlos Kano, kopš dibināšanas 2006. Gadā ir centusies būt izglītības centrs, kuru drīkst apmeklēt ikviens apkaimes iedzīvotājs.

Tās pamatvērtība ir izpratne par atvērtu, daudzveidīgu, tolerantu, cieņpilnu un elastīgu skolu, kur izglītība ir vērtība un pašnoteikšanās ir nemainīga konstante.

Šajā skolā var līdzdarboties visa izglītības kopiena (skolēni, skolotāji, skolas personāls, ģimenes un kopienas), lai kopīgi izveidotu "skolu visiem".

Pašlaik centrā tiek realizēti daži projekti, kas saistīti ar dārza izveidi vecāka gadagājuma cilvēkiem. Skolai ir arī iepriekšēja pieredze vides aktivitāšu jomā, piemēram, atkritumu šķirošanu, vides tīrīšanu, ekoloģiskās takas u.c. Mēs sākam izmantot kopienas resursus, jo apkaimē ir kopienas dārzi.

3. SVID: realitātes analīze, lai veiktu pārmaiņas

Projekta sākumā Madrides Autonomā Universitāte (UAM) sagatavoja aptaujas par projekta dalībaskolu pašreizējo situāciju. Aptauja tika vērsta uz skolotājiem. Aptaujā piedalījās vairāk nekā 90% no skolās strādājošajiem skolotājiem.

Šajā aptaujā skolotājiem tika uzdoti jautājumi par attiecībām starp mācībspēkiem un ģimenēm, par skolēnu lomu mācīšanās procesā un par pārdomām par pedagoģisko darbu. Tika uzdoti arī jautājumi par vērtēšanas procesiem un mācīšanās metodēm, kā arī par skolotāju ticību savai pedagoģiskajai pieredzei. Visbeidzot, aptaujā bija īpaša sadaļa par universālās mācīšanās dizaina kontroles punktiem un servisa -mācīšanās metodoloģijas posmiem.

Lai sāktu analizēt katras skolas reālos apstākļus, mēs veicām SVID analīzi, apkopojām aptauju datus, lai noteiktu katras skolas stiprās un vājās puses, iespējas un draudus.

Pateicoties šai aktivitātei, vispirms individuāli, un pēc tam kopā ar skolas personālu, mēs spējām noteikt, kādā virzienā darboties, lai sagatavotos didaktiskajai programmēšanai.

Pēc katrā institūcijā veiktās analīzes un ņemot vērā katras individuālās SVID analīzes sniegtos datus, Madrides Autonomā Universitāte (UAM) apkopoja rezultātus un sniedza savu redzējumu tālākajam procesam.

Madrides C1 tikšanās laikā (mācīšanās, mācīšanas, apmācības aktivitāte), katrs centrs varēja prezentēt savus rezultātus un piedalīties pieredzes apmaiņā, kurā visi dalībnieki sniedza priekšlikumus, kā uzlabot procesus savā skolā.

SVID analīzes mērķis bija analizēt katras institūcijas stiprās un vājās puses, iespējas un draudus, lai veiktu izmaiņas un radītu bāzi veiksmīgai SM projekta realizēšanai universālā mācīšanās dizaina ietvaros, kas veicina iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību katrā skolā.

Citiem vārdiem sakot, tā sniedz atbildes uz jautājumiem, piemēram: Ko mēs darām savā skolā, lai veicinātu iekļaujošas metodoloģijas universālā mācīšanās dizaina pieeju? Kādas jomas mēs kā skolotāji varam uzlabot savā praksē, lai iekļautu šīs metodoloģijas un pieejas? Kādas ārējās atbalsta iespējas mēs varam izmantot, lai tās īstenotu? Kādus skolas ārējos šķēršļus mums vajadzētu ņemt vērā, kas varētu mazināt projekta veiksmīgas īstenošanas iespējas?

Analizējot iekšējos aspektus, tika atklātas stiprās un vājās puses, ņemot vērā tādus iekšējos faktorus kā kompetences, resursi un stiprās puses, vai to trūkums.

No otras puses, analizējot ārējos aspektus, tika apkopota informācija par iespējām un draudiem, koncentrējoties uz ārējiem faktoriem, par kuriem ir maza vai vispār nav kontrole. Tika ņemta vērā saikne starp iekšējiem un ārējiem faktoriem.

SWOT analīze sniedz katram iespēju izvērtēt savas zināšanas par "Personu ar invaliditāti tiesību konvenciju un cilvēktiesībām", savas skolas skolotāju un skolēnu motivāciju, ģimeņu un kopienas iesaisti, kā arī izvērtēt mērķus.

Katras skolas SVID secinājumi ir redzami pielikumos (Pielikums 1).

CAME dinamika: vājo pušu pārvēršana stiprajās

Pēc katra SVID raksturlieluma analīzes tika veikta refleksija, kur katrs dalībnieks izteica savu viedokli, kā uzlabot situāciju, lai pārvērstu vājās puses par stiprajām.

Izmantotais paņēmiens bija CAME analīze. Metodes nosaukums ir akronīms, kas veidots no vārdiem: Correct (uzlabot), Address (mazināt), Maintain (saglabāt) un Explore (izpētīt), saistīti ar vārdiem SVID akronīmā: uzlabot vājās puses, risināt draudus, saglabāt stiprās puses un izpētīt iespējas.

Uzlabot vājās puses (C): veiciet iespējamās darbības, lai minimizētu to ietekmi un nodrošinātu, ka tās neietekmē projekta mērķa realizēšanu.

Mazināt draudus (A): tā kā tas ir ārējs faktors, ko nevar ietekmēt vai mainīt, ir nepieciešams pielāgoties un tikt galā ar draudiem tā, lai to ietekme būtu minimāla pateicoties izmantotām iespējām.

Saglabāt stiprās puses (M): nepieciešams pastāvīgi strādāt, lai uzturētu konstatētās stiprās puses, jo tās palīdz pārvarēt šķēršļus.

Izpētīt iespējas (E): nepieciešams koncentrēties uz tām iespējām, kas var radīt jaunas stiprās puses.

Dinamiku veidoja CAME matricas pielietošana katrā skolā, saistot to ar SWOT analīzi, tika atvēlēts laiks pārdomām, kā minimizēt vājās puses, kā arī citiem jautājumiem.

Matricā katrs CAME vārds tika iezīmēts ar atšķirīgu krāsu: vājās puses (rozā), draudi (oranža), stiprās puses (zaļa) un iespējas (zila). Lai attīstītu dinamiku, katrai skolai tika dota papīra tāfele un vairākas līmlapiņas tādās pat krāsās kā matricā, kurā viņi atbildēja uz vairākiem jautājumiem par to, kā praktiski mazināt draudus.

Jautājumi, kas tika uzdoti, lai analizētu vājās puses, bija šādi: Kādas darbības mēs varam veikt, lai novērstu trūkumus?

Citi jautājumi bija par draudu mazināšanu: kādas darbības mēs varam veikt, lai novērstu to, ka konkrēts apdraudējums kļūst par vājo pusi? Kā mēs varam samazināt draudu ietekmi? Kādas darbības mēs varam veikt, lai novērstu draudu ietekmi uz mums?

Jautājumi pārdomām par stipro pušu saglabāšanu: Kādas darbības mums jāveic, lai saglabātu savas stiprās puses? Kā mēs varam saglabāt šīs konkurences priekšrocības?

Un visbeidzot, lai pārdomātu, kā izmantot iespējas, kas rodas, uzdodot šādus jautājumus: Kādus pasākumus mēs varam veikt, lai šīs iespējas pārvērstu par stiprajām pusēm?

Kādas darbības mēs varam veikt, lai iespējas pārvērstu par savām stiprajām pusēm?

Kādas darbības mēs varam veikt, lai izmantotu iespējas?

Pēc pārdomām un diskusijām, katra komanda varēja apskatīt citu skolu papīra tāfeles un sniegt komentārus.

Katram dalībniekam bija jāizvēlas citas skolas galvenā problēma un jārod risinājums, pamatojoties uz savu pieredzi, un pēc tam tas jāpaskaidro visai grupai, lai visi dalībnieki būtu ieguvēji no šīs domu apmaiņas.

3. SVID: realitātes analīze, lai veiktu pārmaiņas

Daži secinājumi vājo pušu pārveidošanai par stiprajām pusēm, bija šādi:

- Nepieciešamība dot individualizētus un dažādos formātos veicamus mājasdarbus.
- Izveidot pozitīvu sadarbības modeli starp atbalsta skolotājiem un priekšmeta skolotājiem.
- Izveidot telpas, kurās ģimenes var piedalīties savu bērnu mācību procesā un skolas dzīvē, kā arī veicināt publiskus komunikācijas kanālus.
- Mācīties un praktizēt iekļaujošu izglītību, lai apzinātos, cik svarīgi ir iekļaut visus skolēnus parastajā klasē un novērst stereotipus ikdienas rutīnā un aktivitātēs.
- Ieviest jaunas vērtēšanas stratēģijas un formātus, lai pielāgotos skolēniem.

4. INCLUDL Skolas veicina iekļaušanu

Universālais mācīšanās dizains (UMD)

Universālais mācīšanās dizains (UMD) ir izveidots kā iekļaujošas izglītības pedagoģisks ietvars, piedāvājot holistisku modeli, kas iezīmē katra mācību procesa pamataspektus. Tas piedāvā elastīgu un pielāgojamu sistēmu, kuras mērķis ir likvidēt šķēršļus un veicināt katram skolēnam vienlīdzīgu piekļuvi zināšanām.

UMD tika izstrādāts Lietišķo speciālo tehnoloģiju centrā (CAST) pirms vairāk nekā divām desmitgadēm. CAST pielika visas pūles, lai formulētu vadlīnijas, kas atvieglo izglītības prakses integrāciju, pamatojoties uz diviem pamatpīlāriem: mācību programmas elastība un tehnoloģiju izmantošana. Universālā dizaina būtībai visatbilstošākais princips paredz maksimāli palielināt elastību jebkurā izglītības darbā. Tas aptver plašu spektru, tostarp mērķus, saturu, vērtēšanas kritērijus, kā arī izglītības iestādēm pieejamos materiālos un cilvēkresursus. Šis modelis prasa attālināties no konvencionālajiem priekšstatiem par "vidējo" izglītojamo grupu un tā vietā akceptēt klasēs esošās pieredzes un spēju daudzveidību. Tas ietver iepriekšējās zināšanas, lasītprasmes līmeni, matemātiskās prasmes, kognitīvos procesus, piemēram, atmiņu un uzmanību, sensorās un motoriskās atšķirības, dzimtās valodas zināšanas, kultūras izcelsmi, cerības, intereses un komunikācijas veidus.

Turklāt vēl viens būtisks pīlārs, uz kuru tas balstās, ir tehnoloģiju izmantošana kā instruments, lai sasniegtu plānoto elastību. Mēs nevaram runāt par modeli, kas balstīts uz vienlīdzīgām iespējām, nenodrošinot visiem skolēniem vienādus vai vismaz līdzīgus resursus. Šajā kontekstā tehnoloģija kļūst par būtisku instrumentu, lai atvieglotu piekļuvi zināšanām un racionalizētu mācību procesu. No lietojumprogrammām un platformām līdz palīgierīcēm tehnoloģijas piedāvā iespējas dažādot informācijas prezentācijas metodes, dodot pedagogiem iespēju nodrošināt vairākus veidus, kā piekļūt saturam, vienlaikus nodrošinot skolēniem dažādus mācīšanās veidus. Turklāt tehnoloģijas veicina skolēnu iesaistīšanos, motivāciju un līdzdalību satura apguvē, tiešsaistes sadarbībā vai tūlītējas atgriezeniskās saites nodrošināšanā.

Kopumā UDL var uzskatīt gan kā modeli, gan kā līdzekli, kas veicina skolēnu vajadzību apmierināšanu. Tomēr to nekad nevajadzētu uzskatīt par pieeju, kas nespēj pielāgoties klases, izglītības iestādes vai plašākas sistēmas prasībām ar visām tās atšķirībām. Tāpēc ir būtiski uzticēties konkrētiem kontekstam pielāgotiem modeļiem, piemēram, kontekstualizētajai UMD (C-UDL) (Sánchez & Duk, 2022) un universālajam mācību un pieejamās izglītības dizainam (UDL-A) (Villaescusa, 2021), kas kalpo kā galvenie vienlīdzīgas izglītības veicinoši elementi.

Universālā mācību dizaina (UMD) pieeja ir elastīga un pielāgojama dažādām izglītības vajadzībām un kontekstiem. Ir svarīgi atzīt, ka viena pieeja neatbilst visām situācijām. Kontekstuāli pielāgoti UMD modeļi, piemēram, C-UDL un UDL-A, palīdz pielāgoties konkrētajiem apstākļiem un nodrošina veiksmīgu izglītības procesu, kurā iesaistās un pilnveidojas visi skolēni. Šādi modeļi var veicināt vienlīdzīgu izglītības procesu, pievēršot uzmanību skolēnu individuālajām vajadzībām un radot vidi, kurā visi var mācīties un progresēt.

Kā atkārtoti uzsvērts, UMD modelis balstās uz mācību vides transformāciju. Vide, kā atzīts, var gan

veicināt, gan kavēt skolēnu mācīšanos. Tāpēc tiek definēti trīs galvenie principi, kas veido pamata ietvaru, uz kura tiek izstrādātas pedagogiem sniegtās vadlīnijas. Šie principi ir sekojoši:

PRINCIPS I: nodrošināt vairākus iesaistīšanās veidus (kāpēc es mācos)

Kā norāda CAST emocionālā komponente ir būtisks mācīšanās elements. Tādi aspekti kā subjektivitāte, kultūras un sociālā vide, skolēna vecuma posms un emocionālais stāvoklis būtiski ietekmē skolēna spēju iesaistīties mācību procesā.

Ir obligāti jānodrošina skolēnu iesaiste, motivācija un interese par apgūstamo vielu. Ja šis mērķis netiek sasniegts, skolēniem iespējams būs ārkārtīgi grūti sasniegt izglītības sistēmas izvirzītos mērķus, kas nepieciešams, lai virzītos uz priekšu tālākajos akadēmiskajos posmos.

PRINCIPS II: nodrošināt vairākus reprezentācijas veidus (ko es mācos)

Runājot par reprezentāciju, šodien ir skaidrs, ka ne visi skolēni saņem un saprot informāciju vienādā veidā vai pa vienu un to pašu kanālu. Mācību stilu dažādība klasēs nozīmē, ka katram skolēnam ir unikāls veids, kā apstrādāt skolotāju sniegto informāciju. Tāpēc ir neloģiski pieņemt, ka pastāv tikai viens derīgs informācijas pasniegšanas veids, kas bieži vien mēdz būt mutisks.

Ar reprezentāciju saistītais princips izskaidro to, ka skolotājiem ir jāpieāvā dažādi veidi, kā skaidri un nepārprotami pasniegt informāciju, vienlaikus ņemot vērā arī tādus svarīgus aspektus kā iepriekšējo zināšanu aktivizēšana, galveno ideju izcelšana vai satura ilustrēšana, izmantojot dažādus rīkus.

Skolēnam ir jādod iespēja piekļūt informācijai, izmantojot vizuālus vai audio līdzekļus, kā arī iespēja pielāgot informāciju (piemēram, fonta veidu, lielumu, izcelšanu, tulkojumu citās valodās), lai nodrošinātu optimālu informācijas apguvi. Katram skolēnam ir jābūt iespējai izvēlēties sev vispiemērotāko informācijas apguves līdzekli, tādējādi padarot mācīšanās procesu jēgpilnu.

PRINCIPS III: nodrošināt vairākus darbības un izteiksmes veidus (kā es mācos)

Šis princips ir saistīts ar to, kā skolēns apgūst mācību vielu. Tas paredz, ka skolēnam ir jādod iespējas dažādos veidos parādīt to, ko viņš ir iemācījies. Līdzīgi iepriekšējiem principiem, ir svarīgi atzīt, ka nav tikai viens skolēnu zināšanu pārbaudes veids vai metode, kas būtu visoptimālākā un piemērotākā visiem skolēniem. Ņemot vērā skolēnu daudzveidību, mēs sastapsim tādus, kuri savas zināšanas varēs labāk parādīt rakstot, citi mutiski un vēl citi, izmantojot grafiskus vai audiovizuālus attēlojumus. UDL atbalsta to, ka pedagogiem mācībā ir jāizmanto izteiksmes elastība, lai nodrošinātu, ka katrs skolēns var iesaistīties komunikācijā un parādīt, ko viņš ir iemācījies pēc iespējas efektīvākā veidā.

Katrs princips ir definēts ar vadlīniju kopumu, kas parādīts šajā tabulā:

Tabula. UMD modelis ar principiem un vadlīnijām, versija 2.2

PRINCIPI		
Nodrošināt vairākus iesaistīšanās veidus	Nodrošināt vairākus reprezentācijas veidus	Nodrošināt vairākus darbības un izteiksmes veidus
VADLĪNIJAS		
Interesu iespēju nodrošināšana	Uztveres iespēju nodrošināšana	Fizisko darbību iespēju nodrošināšana
Iedrošina būt neatlaidīgam un nepadoties	Valodas, matemātisko izteiksmju un simbolu iespēju nodrošināšana	Izteiksmes un komunikācijas iespēju nodrošināšana
Pašregulācijas iespēju nodrošināšana	Izpratnes iespēju nodrošināšana	Izpildfunkciju opciju nodrošināšana

Savā būtībā UDM ir iekļaujoša pedagoģiska pieeja, kuras mērķis ir nojaukt šķēršļus un kalpot kā līdzeklim vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai mācīšanās un mācīšanās procesā. Atzīstot, ka pastāv skolēnu mācīšanās stilu, prasmju un vajadzību daudzveidību, UMD ne tikai uzlabo piekļuvi zināšanām visiem skolēniem, bet arī veicina vienlīdzīgas mācīšanās vidi, kurā katrs skolēns var sasniegt savu maksimālo potenciālu.

Servisa mācīšanās/ mācīšana sniedzot pakalpojumu

Ilgtermiņīgas attīstības mērķi un servisa mācīšanās

Šajā sadaļā ir aplūkots SM jēdziens kā iekļaujošu skolu veidošanas stratēģija. Mērķis ir atvieglot izpratni par SM. Tāpēc rodas jautājums: kas ir servisa mācīšanās?

Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam sastāv no 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem (SDG) un 169 mērķiem, kas kalpo kā ceļvedis, lai pārveidotu un uzlabotu pasauli (United Nations, 2015). SDG apkopo un atspoguļo mūsdienu problēmas. (sk. 1. attēls).

Šie ir mērķi, kurus valstis cenšas īstenot: 1) nav nabadzības; 2) nav bada; 3) laba veselība un pašsajūta; 4) kvalitatīva izglītība; 5) dzimumu līdztiesība; 6) tīrs ūdens un sanitārija; 7) pieejama un tīra enerģija; 8) pienācīgs darbs un ekonomiskā izaugsme; 9) rūpniecība, inovācijas un infrastruktūra; 10) samazināta nevienlīdzība; 11) ilgtspējīgas pilsētas un kopienas; 12) atbildīgs patēriņš un ražošana; 13) klimata saglabāšana; 14) dzīvība zem ūdens; 15) dzīve uz sauszemes; 16) miers, taisnīgums un spēcīgas institūcijas; 17) sadarbība mērķu sasniegšanai.

4. INCLUDL Skolas veicina iekļaušanu

1. attēls. Ilgtspējīgas attīstības mērķi

Avots: <https://www.un.org/es/teach/SDGs>

Šo SDG mērķu sasniegšana ir labākais, ko cilvēki var vēlēties, un tas ir veids, kā atklāt to, kas mums nepieciešams, lai padarītu pasauli labāku.

Lai panāktu šos uzlabojumu, ir būtiski iesaistīt ne tikai valdības, bet visas institūcijas (López-de-Arana et al., 2019). Viena no galvenajām iestādēm ir skolas. SDG nr. 4 (SDG4) koncentrējas uz kvalitatīvas izglītības nodrošināšanu.

SDG4 konkrētajos rādītājos galvenā tēma ir iekļaujošā izglītība. Servisa mācīšanās ir ļoti svarīga stratēģija, lai sasniegtu SDG4, tāpēc, izmantojot SM, mēs varam veidot iekļaujošu izglītību.

Servisa mācīšanās koncepcija

Servisa mācīšanās ir daudz vairāk nekā metodoloģija vai didaktiska stratēģija. Tā ir filozofija, kas veicina sarežģītu un kritisku pieeju, kā izprast pasauli un cilvēkus mums apkārt. Tāpēc tā ir balstīta uz humānistisku izglītības pieeju sociālā taisnīguma un pilsoniskās atbildības veicināšanai.

Servisa mācīšanās integrē izglītības programmā pakalpojumu sniegšanu sabiedrībai, ļaujot skolēniem to darīt, pielietojot iegūtās zināšanas un reflektējot par savu pieredzi (McIlrath, et al., 2016). (skat..2.att.).

2. attēls. Servisa mācīšanās divi elementi

Šie divi elementi ir ļoti svarīgi pakalpojumu apgūvē; bez mācībām vai bez sabiedriskā darba servisa mācīšanās neeksistē.

- a) Mācības tiek izmantotas, lai piedāvātu kvalitatīvu pakalpojumu un samazinātu vai atvieglotu kopienas vajadzības. Šīs vajadzības var būt ekonomiskas, sociālas, izglītības, juridiskas, medicīniskas, utt. Var apsvērt visa veida vajadzības.

- b) Mācību process tiek bagātināts, jo tas tiek īstenots sadarbojoties ar apkārtējo sabiedrību. Tas ir balstīts uz Džona Džūija (John Dewey, experiential learning) pieredzes mācīšanos (mācīšanās darot).

Servisa mācīšanās nav tikai pakalpojums kā brīvprātīgo programma, tas ir arī pakalpojums sabiedrībai; tas ir mācību vai akadēmisks projekts kā daļa no kopdarba dažādu sociālo problēmu, piemēram, nabadzība, risināšanā. Servisa mācīšanās ir jāaplūko no divām pusēm: ieguvums ir abpusējs, jo skolēniem mācoties, pilnveidojas kopiena.

Servisa mācīšanas veicinātais mācīšanas/mācīšanās process ir daudz kas vairāk par mācīšanos klasē, jo tas prasa sadarbību ar sociālajiem partneriem. Tādā veidā servisa mācīšanās veido saskaņotu pieredzi vai projektu, kura mērķis ir pavērt skolēniem iespēju attīstīt dažādas vispārīgas, starpdisciplināras un specifiskas kompetences, kā arī reaģēt uz vides reālajām vajadzībām un problēmām ar mērķi tās novērst. Ikviens iegūst no servisa mācīšanās, jo tas ietekmē visas projektā iesaistītās puses.

Skolēni var pilnveidoties sekojošās jomās:

1. Akadēmiskā attīstība. Skolēni parasti atzīmē, ka viņu mācīšanās ir dziļāka nekā zināšanas, ko viņi iegūst, izmantojot cita veida izglītības pieredzi vai projektus.
2. Sociālā attīstība. Skolēni parasti apliecina, ka, strādājot kopā, viņu zināšanas un prasmes pieaug.
3. Personīgā attīstība. Viņi apzinās savas stiprās un vājās puses.
4. Pieaug skolēnu ētiskā apziņa, jo viņi saskarsmē ar kopienu pārvar aizspriedumus.
5. Profesionālās prasmes. Viņu pilsoniskā iesaiste un sociālā atbildība pieaug, un viņi saprot, ka var kaut ko darīt, lai uzlabotu citu dzīvi.

Savukārt skolotāji uzsver sekojošo:

1. Uzlabojas skolēnu mācību kvalitāte. Viņi labāk izprot, cik svarīgi ir mācīties.
2. Uzlabojas klimats klasē. Ir mazāk konfliktu vai problēmu.
3. Labākas un ciešākas attiecības ar skolēniem.
4. Skolas palielina savu institucionālo izpratni par pilsonisko iesaisti un uzlabo attiecības ar sabiedrību.
5. Sabiedrība jūt lielāku gandarījumu par skolēnu līdzdalību un pakalpojuma lietderību, uzlabojas attiecības ar skolām.

Turklāt servisa mācīšanās ietver iekļaujošu pieeju. Servisa mācīšanās kā iekļaujoša izglītības metode veicina skolēnu līdzdalību mācību procesā, lai risinātu daudzveidību klasē, tādējādi paplašinot skolēnu potenciālu, pamatojoties uz viņu funkcionālo daudzveidību. Šī līdzdalība ir balstīta uz sociālā taisnīguma perspektīvu, kas nes sociālo atbildību un stiprina attiecības vai veido kopienas tīklus, izmantojot kritisku refleksiju.

Rezumējot var teikt, ka mācīšanās, kalpošana, refleksija un līdzdalība ir 4 pakalpojumu mācīšanās psihopedagoģiskie pamati (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Servisa mācīšanās četri elementi

Servisa mācīšanās ir daudzveidīga. Ir grūti realizēt 4 elementus: refleksiju, līdzdalību, mācīšanos un pakalpojuma sniegšanu. Vēl grūtāk ir šīs pamatlīnijas realizēt līdzsvarotā veidā. Ir ļoti grūti izveidot perfektu servisa mācīšanās procesu. Vissvarīgākais ir mēģināt pārveidot mūsu kopienas realitāti, piedāvājot kaut ko cilvēkiem vajadzīgu. Pirms tiek sniegts posmu raksturojums, ir jādefinē četri elementi:

Mācīšanās: Mācīšanās SM projektos nenožīmē tikai satura apguvi, bet sniedzas tālāk par to, pārdomājot mācīšanos kā veidu, kā mācīties būt kompetentam, piedāvājot pakalpojumu sabiedrībai, tas ir, apgūstot mācību programmas saturu un vienlaikus esot noderīgam citiem (Batlle, 2023). Tāpēc galvenais ir mācīties darot.

Serviss: Pakalpojumam ir jābūt vērstam uz sabiedrību, tam ir jābalstās uz reālām vides vajadzībām, un tā mērķim ir jābūt vissmagāk skarto iedzīvotāju grupu vitālās, personīgās, akadēmiskās, sociālās, ekoloģiskās un citas situācijas uzlabošanai vidē, kurā dzīvojam (Batlle, 2023).

Līdzdalība: Līdzdalība (Booth and Ainscow, 2015) ir vairāk kā atrašanās kādā vietā vai laikā. Līdzdalība ir kopā būšana un sadarbība ar citiem cilvēkiem (vienaudžiem, skolotājiem, institūciju pārstāvjiem, servisa saņēmējiem u.c.), kā arī lēmumu pieņemšana par pašu mācību procesu, kas šajā gadījumā tiek materializēts ar servisa mācīšanos. Lai piedalītos, cilvēkiem ir jājūtas pieņemtiem.

Refleksija: Refleksija balstās uz saikni starp akadēmiskām/mācību programmas zināšanām un pieredzes zināšanām (López-de-Arana et al., 2019). Apmācība pakalpojumu jomā sniedz skolēniem iespējas pārdomāt dažādu jautājumus, ko Booth un Ainscow (2015) aplūko savā ceļvedī, piemēram: kopienā pastāvošā sociālā netaisnība un nevienlīdzība, kritiska skatījums uz problēmām, varas attiecības, kas tiek veidotas gan formālā, gan neformālā kontekstā, apzinoties vienlīdzības nozīmi un vērtības, kas ir gan viņu pašu, gan citu cilvēku darbības pamatā.

Posmi, kā veidot servisa mācīšanās pieredzi vai projektu

Ir svarīgi zināt SM pieredzes vai projekta izstrādes galvenos posmus, kas atvieglo skolotājiem pieredzes apguvi un projekta realizāciju. Tāpēc šeit ir atbildes uz nākamo jautājumu: kā izveidot uz SM balstītu pieredzi vai projektu?

Ir 3 galvenie posmi (CLAYSS, 2016 un 2018): pieredzes vai projekta sagatavošana, pieredzes vai projekta īstenošana un pieredzes vai projekta novērtēšana.

Sagatavošanas posms

Sagatavošanas posms sastāv no 3 posmiem. Pirmajā posmā ir jāizstrādā servisa mācīšanās ideja. Tai jābūt vērstai uz apkārtējās sabiedrības sociālajām vajadzībām. Jānosaka, kuras no tām skolēni varētu palīdzēt apmierināt. Pakalpojumam ir jābūt piemērotam skolēnu vecumam. Obligāti jādefinē, kā tas saistīsies ar mācību vielu, ko skolēni apgūs, realizējot projektu.

Šajā posmā skolotāji var sākt ar jau esošo pieredzi, kas atbilst projekta realizēšanas mērķim, piemēram, iepriekšēja sadarbība ar kādu institūciju. Tas varētu būt lielisks sākums. Var arī kopēt kādu labu, jau realizētu servisa pakalpojuma pieredzi vai projektu, kas veiksmīgi darbojas vai tiek realizēts citā skolā/centrā. Vēl viena iespēja ir konteksta kartēšana, lai noteiktu savas kopienas vajadzības.

Otrajā posmā, ja tādas iepriekš nav, skolām vai skolotājiem ir jāveido attiecības ar sociālo vienību. Šīs attiecības var izveidot tieši, sazinoties ar subjektu bez starpniecības vai izmantojot cita veida iestādes, piemēram, pilsētas domi. Lai izveidotu attiecības, kuru pamatā ir uzticēšanās, ir jāpārbauda un kopā jādefinē pakalpojuma mērķi, mācību programmas mērķi, darbības utt. Tāpat ir jābūt precīzi definētiem katras puses pienākumiem, kā arī laika termiņiem, utt.

Trešajā sagatavošanas posmā skolām vai skolotājiem ir jāplāno pieredze vai projekts. Šim darbam var izmantot 2. pielikumā redzamo veidni. Ir svarīgi definēt: vispārējās sociālās vajadzības, uz kurām attiecas pieredze vai projekts, pakalpojuma mērķi, mācību programmas mērķi, aktivitātes, kas jāveic, lai sasniegtu mērķus, pārdomu aktivitātes, novērtēšanu, svētku pasākumus, saziņu un projekta rezultātu izplatīšanu, kā arī nepieciešamos resursus.

Īstenošanas posms

Īstenošanas posmam arī ir 3 soļi. Pirmais solis ir sagatavošanās posms kopā ar grupu. Šajā posmā ir ļoti

svarīgi motivēt skolēnus. To var izdarīt dažādos veidos, ņemot vērā UMD 1. principu (nodrošina vairākus iesaistīšanās veidus). Mēs varam ļaut skolēniem veikt kopienas diagnostiku, lai noteiktu vajadzību, uz kuru viņi vēlas reaģēt. Ja vajadzība ir jau definēta, uz nodarbību var uzaicināt skolēnus, kuri iepriekš ir bijuši iesaistīti līdzīgā SM pieredzē vai projektā. Pēdējā stratēģija varētu būt uzaicināt uz nodarbību attiecīgās institūcijas pārstāvi, lai viņš pastāsta ko vairāk par skolēnu jau saskatīto vajadzību.

Īstenošanas posma otrais solis ir projekta ideju realizēšana. Šajā posmā vissvarīgākais ir plānotais pakalpojums, skolēniem ir jābūt kontaktā ar sabiedrību un projektā iesaistītajām personām. Jāseko iepriekš definētajām aktivitātēm.

Trešais izpildes solis ir projekta nobeigums. SM pieredzes vai projekta nobeigumā ir jāsarīko svētki. Tas var notikt dažādos formātos: tā var būt nobeiguma izvērtēšanas sapulce ar cienasta galdu, kas veicina neformālu atmosfēru. Tas var būt organizēts pasākums skolā ar masu mediju klātbūtni, tādējādi prezentējot un izplatot labo pieredzi un nodrošinot visu projektā iesaistīto pušu klātbūtni utt. Svarīgi ir dalīties ar SM pieredzi dažādos veidos (publikācijas sociālajos medijos, publikācijas vietējos laikrakstos, radio programmas utt.).

Novērtēšanas posms

Pēdējā posmā ir tikai viens solis, kura laikā ir jāveic projekta novērtēšana kopā ar visiem projekta dalībniekiem, izmantojot reflektējošas aktivitātes. Novērtēšanas mērķis nav likt atzīmi, bet gan secināt, kas ir izdevies un kas vēl ir uzlabojams.

SM ir sarežģīta un daudzdimensionāla darbība, kas ir atkarīga no sadarbības starp kopienu un skolu, kurā dažādiem aģentiem ir kopīgi mērķi, bet tajā pašā laikā ir atšķirīgas perspektīvas. Ņemot vērā tā būtību, vērtēšana tiek uzskatīta par būtisku elementu SM pieredzes vai projektu izstrādes un uzlabošanas procesā.

Lai atvieglotu novērtēšanu, 3. pielikumā ir atrodams kontrolsaraksts. To var izmantot jebkurš, kas ir iesaistīts SM pieredzē vai projektā, un to var izmantot jebkurā procesa brīdī.

Papildus SM pieredzes vai projekta izvērtēšanai ir iespējams arī izvērtēt skolēnu darbību, pārbaudot mācību programmas satura apguvi. Tāpat ieteicams intervijas ceļā novērtēt gan izglītojamo, gan pakalpojuma saņēmēju līdzdalību, ieguvumu, savstarpējās attiecības projekta gaitā (sk. 4. pielikumu). Visbeidzot, būtu ieteicams neaizmirst arī ar intervijas palīdzību novērtēt dalībnieku subjektīvo procesa izpratni (sk. 5. pielikumu).

Visbeidzot, ir iespējams izmantot dažādus vērtēšanas veidus: hetero-novērtēšanu (parasti to veic skolotāji), tās mērķis ir objektīvi un stingri novērtēt skolēnu mācīšanos; pašvērtējums ir vērtēšanas sistēma, kurā skolotāji vai skolēni aktīvi piedalās, un tas atspoguļo katra vajadzības un stiprās puses; kopīgs novērtējums, kurā tiek izmantotas sanāksmes, kas balstītas uz horizontālu dialogu/intervijām starp dažādiem projekta dalībniekiem (skolēniem, skolotājiem, servisa saņēmējiem, organizācijām utt.), notiek pārdomas par iespējamiem SM pieredzes vai projekta uzlabojumiem.

UMD un servisa mācīšanās

Inovatīvu izglītības projektu izstrāde: mācību projekti un servisa mācīšanās (SM), pamatojoties uz universālo mācību dizainu (UMD)

Pašlaik izglītības sistēmas strādā pie tā, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību visiem skolēniem. Tas nozīmē iekļaujošas izglītības vides meklēšanu un izveidi. Šajā jomā atzinību guvuši divi pedagoģiskie ietvari: Universālais mācīšanās dizains (UMD/UDL) un servisa mācīšanās/Service Learning (SM /SL). Lai gan abas metodoloģijas ir pierādījušas savu pozitīvo pielietojumu un ieguldījumu visu skolēnu izglītībā, līdz šim abu sistēmu kombinācija nebija izpētīta. SM projektu izveide, kura balstās uz UMD principiem, var būt izglītības inovācija, kas maksimāli palielina visu bērnu līdzdalību, klātbūtni un mācīšanos.

Atcerēsimies, ka UMD pamatā ir trīs darbības principi, kas attiecas uz informācijas un apgūtās vielas

4. INCLUDL Skolas veicina iekļaušanu

reprezentēšanu, skolēnu izpausmes un iesaistīšanās veidiem, viņu interesi, saikni un motivāciju apgūt mācību saturu. Atcerēsimies arī to, ka SM projekti cenšas integrēt mācību programmas satura apguvi ar sabiedrisko darbu, reaģējot uz reālām sociālajām vajadzībām. Dalība projektos, kas ļauj praktiski strādāt reālās dzīves situācijās, neapšaubāmi veicina atšķirīgu un iekļaujošāku mācību programmas satura atspoguļojumu un apguvi. Tas rada skolēnos spēcīgu motivāciju un atbilstoši UMD III principam skolēni var dot nozīmīgu ieguldījumu mācīšanās procesā.

UMD un SM kombinācija, lai izstrādātu izglītības projektus, ietver:

- Visu skolēnu un skolotāju iesaistīšana kopienas vajadzību un šķēršļu definēšanā.
- Elastīgs projekta laikā veicamo aktivitāšu plānojums, ņemot vērā skolēnu vajadzības un ievērojot UMD principus (reprezentēšanu un izpausmi).
- Visu skolēnu aktīva un uz sadarbību vērsta līdzdalība neatkarīgi no viņu īpašībām. Šāda veida projekti piedāvā ikvienam skolēnam iespēju kādā projekta posmā dot savu ieguldījumu, tādējādi veicinot skolēna piederības sajūtu klases grupai un kopienai.
- Novērtēšana, izmantojot dažādas metodes un instrumentus, no kuriem daudzi ir pietuvināti realitātei, kas veicina daudzveidību saskaņā ar UMD principiem.

UMD un SM integrācija izglītības projektos piedāvā vairākus ieguvumus, raugoties no iekļaujošas izglītības aspekta, kā piemēram:

- **Paaugstināta skolēnu iesaistīšanās un motivācija mācīties:** reālo pasaules problēmu risināšana rada skolēnos lielāku interesi un motivāciju mācīties kā arī palīdzēt savai kopienai.
- **Tālāk izmantojamu prasmju attīstīšana:** Projektiem jānodrošina daudzas iespējas attīstīt vispārnodrīgas prasmes, piemēram, komandas darbs, problēmu risināšana un publiska uzstāšanās.
- **Izglītības vienlīdzības veicināšana:** UMD pieeja nodrošina visiem skolēniem pieejamas jēgpilnas mācīšanās iespējas neatkarīgi no viņu atšķirībām un individuālajiem apstākļiem.
- **Universālu dizaina principu ievērošana sociālajās jomās (izrādes, renovācijas, aktivitātes, izstādes):** tas ietver aktivitāšu plānošanu, ņemot vērā sociālās jomas, lai ikviens varētu piedalīties un izjust gandarījumu.
- **Pilsonības kompetences veicināšana visiem:** SM nodrošina reālus scenārijus, kuros problēmas nevar ierobežot vienā disciplīnā, savukārt UMD piedāvā skolēniem radošas metodes sevis izpratnei un izpausmei.

Noslēgumā, uz SM un UMD balstītu izglītības projektu izstrāde tiek piedāvāta kā iekļaujoša stratēģija gan izglītības, gan sociālās līdzdalības jomā. Abu metodoloģiju kombinācija rada ietvaru, kas veicina jēgpilnu, uz sadarbību vērstu un vienlīdzīgu mācīšanos.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

1. Projekts: “Ceļojums uz savu kultūru”. Skola: Vakıfbank Atatürk vidusskola. Turcija

Kopsavilkums

Mēs esam valsts skola Anamurā (Turcija). Šo projektu vada angļu valodas skolotāji Okans Giltekins un Nasibe Denizs Güney, kuri ir atbildīgi par tā īstenošanu. Mūsu projektā kopumā piedalījās 15 skolēni vecumā no 13-14 gadiem. Kopumā mūsu skolēni projektā darbojās 20 stundas.

Angļu valodas stundas 8. klasē Anamuras štata skolā Turcijā ir vērsta uz tūrisma un kultūras vērtībām. Saprotot, ka skolēniem trūkst izpratnes par sava novada kultūras vērtībām, skolēni tika mudināti veidot sadraudzību ar kopienas vecāka gadagājuma cilvēkiem, veicināt sadarbību un savstarpēju mācīšanos. Skolēnu informēšanai tika izmantoti dažādi tiešsaistes interaktīvie rīki, kā arī tika organizētas klātienē grupu aktivitātes detalizētam projekta darbam.

Skolēni izmantoja angļu valodas stundās iegūto informāciju, lai reālajā dzīvē pētītu un sadarbotos ar vietējām organizācijām, kopā ar ģimenēm apmeklējot vēsturiskas vietas. Mijiedarbība ar vecāka gadagājuma kopienas cilvēkiem veicināja savas kultūras iepazīšanu, savukārt sadarbības pasākumi ar citām klasēm un skolām uzlaboja prezentācijas prasmes. Projekta laikā mēs sadarbojāmies ar Anamūras Kultūras un tūrisma centru, Anamūras pašvaldības biroju un Anamūras muzeju.

Mūsu identificētā sociālā vajadzība un pakalpojuma mērķis

Anamur ir pilsēta, kurā vietējie iedzīvotāji pārsvarā iegūst iztikas līdzekļus no lauksaimniecības. Mūsu cilvēki 12 mēnešus gadā strādā zemeņu laukos un banānu siltumnīcās klimata dēļ. Mūsu cilvēki, kuri dzīvo rosīgu dzīvi, neatzīst vēsturiskās un tūrisma vērtības savā rajonā un necenšas par to neko uzzināt. Faktiski šis projekts mums ir parādījis, cik sociāli nepietiekami mēs apzināmies un aizsargājam savas kultūras vērtības. Skolēniem bija iespēja pārveidot iegūto informāciju dažāda veida materiālos. Tas tika darīts, izmantojot tehnoloģiju; viņi izveidoja blogu un varēja brīvi izvēlēties, kā veidot materiālus atbilstoši savām interesēm un spējām. Projekta beigās mūsu skolēni, izmantojot blogus un sociālos medijus, skaidroja mūsu kultūras mantojuma nozīmi jaunākajiem skolēniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, viņu vecākiem un mūsu kopienai.

Projekta gaita skolā

8. klases angļu valodas stundas temats Anamuras Valsts skolā (Turcija) ir “Tūrisms un kultūras vērtības”. Projektu īstenojam, ņemot vērā mācību programmu un sadarbību no citiem mācību priekšmetiem:

1. Sociālās zinības: tūrisma vietu nosaukumi un precīza informācija.
2. Māksla: sagatavot vizuālos materiālus.
3. IKT: izveidot blogus un video.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

Mūsu galvenais mācību mērķis šajā projektā bija, sniedzot savu pakalpojumu, uzlabot kopienas zināšanas un vēlmi izzināt savu kultūru. Projekta beigās mūsu skolēni, kuri bija piedalījušies šajā kopienas darba mācību pieredzē, saprata, cik svarīgi ir sadarboties un vienlaikus dot personīgu ieguldījumu. Iesildīšanās aktivitātēs, mērot mūsu skolēnu sagatavotību ar SurveyMonkey rīku, secinājām, ka viņi pat neatpazīst sava novada kultūras vērtības. Mēs lūdzām viņus noorganizēt intervijas ar savām ģimenēm par šiem jautājumiem. Mēs vēlējāmies mudināt jauno paaudzi un vecos cilvēkus strādāt kopā, izklaidēties, mācīt vienu otru un mācīties vienu no otra.

Mēs nodarbībās sniedzām informāciju saviem audzēkņiem ar dažādiem interaktīviem rīkiem un organizējām grupu aktivitātes, klasē izveidojot 4 dažādas grupas, lai varētu detalizētāk strādāt pie šī mācību projekta. Skolēni kopā plānoja detaļas.

Izmantojot angļu valodas stundās iegūto informāciju, skolēni meklēja informāciju internetā un sarunājās ar vietējām organizācijām, piemēram, Kultūras un tūrisma centru, pašvaldības biroju un Anamūras muzeju. Viņiem bija iespēja kopā ar savām ģimenēm apmeklēt šīs divas vēsturiskās vietas. Mēs apciemojām vecākus cilvēkus, mācījāmies no viņu pieredzes, un viņi ar mūsu skolēnu starpniecību apguva mūsu pilsētas kultūras mantojumu. Mēs sadarbojāmies. Tāpat mēs vēlējāmies dot iespēju visiem skolēniem reprezentēt iegūto informāciju, izmantojot dažāda veida materiālus. Ar tehnoloģiju palīdzību viņi izveidoja blogus un varēja brīvi izvēlēties un veidot materiālus atbilstoši savām interesēm un spējām. Skolēni attīstīja šādas kompetences:

- a) Personiskā kompetence: spēt atrast informāciju un transformēt to citā mācību produktā.
- b) Sociālā kompetence: kopienai bija iespēja ar skolēnu darbu palīdzību uzzināt par dažādām tūrisma vietām pilsētā un to nozīmi.
- c) Digitālās kompetences: skolēni veidoja prezentācijas, izmantojot Web 2.0 rīkus, veidoja blogus mūsu projektam un pārdomāja labāko veidu, kā pārvaldīt informāciju, izmantojot IKT rīkus.

Ir svarīgi uzsvērt mūsu skolēnu daudzveidību: dažiem mūsu skolēniem nav iespējas iepazīt kultūras vērtības viņu finansiālā stāvokļa vai vecāku skatījuma uz kultūras jautājumiem dēļ. Izmantojot tehnoloģijas, viņi izveidoja blogus un ar tehnoloģiju palīdzību izstrādāja materiālus atbilstoši savām interesēm un spējām. Sociālajā jomā skolēni ar interneta palīdzību parādīja cilvēkiem savus blogus un citus sava darba produktus.

Skolēni sastapās arī ar šķēršļiem, jo daži vecāki nevēlējās kultūras un vēsturiskās vietas, jo viņi ir aizņemti, strādājot siltumnīcās, uz lauka utt.. Transports ir vēl viens šķērslis, jo ģimenēm ir jābrauc ar savām privātajām automašīnām.

Kopsavilkumā runājot par dažādiem projekta posmiem (ņemot vērā UMD principus), mēs vēlamies izcelt sekojošo:

1. posms: Mēs identificējām sabiedrības vajadzību atbilstoši mācību priekšmetam un izveidojām skolēnu grupas

Skolēni tika sadalīti grupās, piemēram, 3+3+3+2 skolēni, viņi veica aptaujas, lai izmērītu savas zināšanas par kultūras mantojumu.

(UML 1. princips “Nodrošināt vairākus iesaistīšanās veidus”; vadlīnijas “Pašregulācija”)

2. posms: Mēs izveidojām galīgo programmu un identificējām saistītās tēmas un laika grafiku, kā arī sekojām to izpildei

Katrai grupai bija dažādi pienākumi. Darbs tika plānots kopīgi. Viņi meklēja informāciju internetā dažādos veidos.

(UMD 1. princips “Nodrošināt vairākus iesaistes veidus”; Vadlīnija “Ieinteresētība darbā” un “Ilgtspējīga piepūle un neatlaidība” / UDL 2. princips “Pārstāvība”; Vadlīnija “Uztvere” / UMD 3. princips “Rīcība un izpausme”; Vadlīnijas “Izpildfunkcijas”)

3. posms: Šī posma laikā skolēni aktīvi piedalījās un vāca pierādījumus par projektu un tā ietekmi

Viņi sarunājās ar vietējām kopienām un apmeklēja vietējās organizācijas, piemēram, Kadirli kultūras attīstības solidaritātes un palīdzības asociāciju Kızılaliler ciematā. Skolēniem bija iespēja pastāstīt par savu pētījumu cilvēkiem. Turklāt vecāka gadagājuma cilvēki piedalījās projektā ar stāstiem, dziesmām un informāciju, kas saistīta ar mūsu vietējo vēsturi un kultūru. Viņiem bija iespēja sazināties ar dažādām sabiedrības grupām. Viņi sarīkoja izstādi un prezentāciju mūsu pašu skolas skolēniem, mūsu partnerskolu jaunāko klašu skolēniem un skolēniem ar īpašām vajadzībām. Viņi apmeklēja vēstures un kultūras vietas kopā ar savām ģimenēm, fotografēja.

(UMD 1. princips “Nodrošiniet vairākus iesaistīšanās veidus”; Vadlīnija “Interesu piesaiste” / / UMD 3. princips “Rīcība un izpausme”; Vadlīnija “Izteiksme un komunikācija”)

4. posms: Skolēni veidoja digitālos rīkus, zīmējumus vai materiālus, taisīja fotogrāfijas utt.

Viņi sagatavoja vizuālos un audio materiālus un savāca dažus reālus objektus. (dažādi materiāli)

(UMD 1. princips “Nodrošināt vairākus iesaistes veidus”; Vadlīnija “Ieinteresētība darbā” / UMD 2. princips “Pārstāvība”; Vadlīnija “Izpratne” / UMD 3. princips “Rīcība un izteiksme”; Vadlīnijas “Izteiksme un komunikācija”)

5. posms: Skolēni ar IKT skolotāja palīdzību izveidoja savu blogu

Darbā galvenā uzmanība tika vērsta uz skolēniem. Skolēniem bija iespēja izmantot dažādus materiālus, realizējot savus sociālos mērķus. Viņi vienmēr bija darbībā.

(UMD 3. princips “Rīcība un izteiksme”; Vadlīnijas “Izteiksme un komunikācija”)

6. posms: Blogs tika izplatīts, izmantojot tīmekļa vietnes un sociālo mediju kontus

Viņi sadarbojās, lai apkopotu visu informāciju un visus vizuālos un audio materiālus. Tas atviegloja sadarbību ar sabiedrību.

(UMD 1. princips “Nodrošiniet vairākus iesaistes veidus”; Vadlīnija “Intereses radīšana” / UDL 3. princips “Rīcība un izpausme”; Vadlīnijas “Izteiksme un komunikācija”)

7. posms: Tika noorganizēta tikšanās, izsniegti sertifikāti un veikts vērtējums

Noslēguma ballītē tika izcelts paveiktais, apsveikti skolēni un pārējie kopienas pārstāvji. Mēs izmantojām vienu un to pašu testu projekta sākumā un beigās, lai redzētu skolēnu sasniegumus. Mēs salīdzinājām abu testu rezultātus. Katrs skolēns pārbaudīja savu sniegumu ar pašvērtējuma veidlapām.

(UMD 1. princips “Nodrošināt vairākus iesaistes veidus”; Vadlīnija “Interesu piesaiste”; Vadlīnija “Pašregulācija” / UMD 3. princips “Rīcība un izteiksme”; Vadlīnija “Izteiksme un komunikācija”)

Projekta nobeiguma svinības

Mēs sarīkojām tikšanos un uzaicinājām ģimenes un dažus cilvēkus no vietējām varas iestādēm, un skolēni sniedza informāciju par projektu un tajā gūto pieredzi. Pēc tam katram skolēnam tika izsniegti sertifikāti par dalību projektā.

Projekta novērtēšana

Mēs izmantojām to pašu testu, ko izmantojām projekta sākumā, lai redzētu skolēnu sasniegumus. Mēs salīdzinājām abu testu rezultātus. Katrs skolēns pārbaudīja savu sniegumu ar pašvērtējuma veidlapām. Skolotāji izskatīja plānošanas procesu, izmantotās procedūras un rezultātu, kā arī sniedza ieteikumus citiem projektiem nākotnē. Beigās redzējām, ka pēc aptaujas rezultātiem mūsu mērķi ir izpildīti.

- Visi skolēni, kuri nevarēja apmeklēt atrakcijas, apmeklēja vēsturiskās vietas.
- Viņi uzzināja par kultūras mantojumu mūsu reģionos.
- Viņi uzzināja par “Materiālo kultūras mantojumu”.
- Viņi iepazinās ar vietām mūsu reģionā, kuras ir UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

- Viņi uzzināja par WEB 2.0 rīkiem un izmantoja tos projekta laikā.
- Viņi dalījās pieredzē ar kopienām.
- Viņiem bija iespēja sadarboties ar citām iestādēm, piemēram, Kultūras un tūrisma centru, pašvaldības biroju un Anamur muzeju.

2. Projekts: “Putnu būrīši senioriem”. Skola: Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola. Latvija

Kopsavilkums

Mēs esam iekļaujoša pamatskola no Kuldīgas, Latvija. Mūsu skolā mācās ap 500 skolēnu vecumā no 5 līdz 16 gadiem un ap 50 skolotāju. Iekļaušana ir mūsu prioritāte. Priecejamies par projekta INCLUDL Schools piedāvāto iespēju pilnveidot zināšanas par iekļaujošo izglītību un ieviest UMD principus mūsu ikdienas praksē, kā arī veidot loģiskāku un mērķtiecīgāku turpinājumu skolā līdzšinējai tradīcijai rūpēties par pensionāru labklājību, kā arī vides saglabāšanu, sniedzot reālu labumu vietējai sabiedrībai, apgūstot un pielietojot SM. Runājot par SM, mēs vēlamies, lai skolēni izjūt gandarījumu, ka mācīšanās var būt ne tikai teorētiska, bet arī praktiska, tādējādi sniedzot ieguldījumu reālajā dzīvē.

Projektā sadarbojamies ar NVO Kuldīgas senioru skola. 7.klašu skolēni vecumā no 13 līdz 14 gadiem sazinājās un uzturēja kontaktus ar 12 senioriem. Viņi aicināja seniorus uz skolu piedalīties stundās kā skolotāju palīgus.

Daudzi seniori dzīvo privātmājās vai vasarnīcās, kurās viņi vēlētos ierīkot putnu būrīšus, bet daudzi to nevar izdarīt, jo trūkst fizisko vai finansiālo līdzekļu. Latvieši mīl putnus, un putnu mājiņas pie mums ir sena un iecienīta prakse. Putnu būrīšu izgatavošana un uzstādīšana ligzdotājputniem veicina veiksmīgu ligzdošanu un palielina putnu skaitu.

Projekts tiks īstenots katru gadu ar 7. klases skolēniem un tiks iekļauts skolas mācību programmā, tāpēc projekta mērķa grupas paplašināsies un mainīsies gadu no gada. Nākotnē plānojam sadarboties arī ar citiem mūsu apkaimes senioriem, kā arī uzlikt putnu būrīšus mūsu skolas apkārtnē un pilsētā. Mēs esam pārliecināti, ka projekts nezaudēs savu aktualitāti un skolēni nezaudēs interesi par to.

Projekta laikā skolēni papildināja savas akadēmiskās zināšanas matemātikā, dabaszinātnēs, mākslā un dizainā, IKT, rokdarbos un praktiskās iemaņas, kā arī mācījās empātiju un komunikāciju ar senioriem. Skolēni gadu no gada padarīs mūsu vidi labai draudzīgāku.

Mūsu identificētā sociālā vajadzība un pakalpojuma mērķis

Projekta mērķis ir kopt paaudžu attiecības starp skolēniem un vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī palīdzēt putniem un dabai. Putnu būri trūkst gan mūsu skolas teritorijā, gan visā Kuldīgas novadā. Tirgū putnu mājas cena ir 30-50 eiro. Seniori ir izteikuši vēlmi iegūt putnu būrišus. Turklāt pastāv arī senioru fizisko spēju aspekts. Ne visi paši spēj uzstādīt putnu būrus, tāpēc viņiem ir nepieciešama skolēnu palīdzība. Turklāt lielākajai daļai mūsu skolēniem patīk komunicēt ar senioriem. Projekta ietvaros viņiem ir iespēja klausīties stāstos, savukārt seniori var nodot zināšanas jaunajai paaudzei, tādējādi mazinot paaudžu plaisu un dodot vecāka gadagājuma cilvēkiem iespēju justies noderīgiem un veicinot empātiju jauniešu vidū.

Projekta gaita skolā

Mūsu projekta ideja aizsākās 2023. gada janvārī, kad starptautiskajā sanāksmē Madridē mēs apspriedām potenciālo projekta tēmu un sākām strādāt pie projekta. Mēs nolēmām īstenot SM projektu, pamatojoties uz mūsu iepriekšējo projektu ar nosaukumu Putnu būri, ko pirms gadiem īstenojām kā Zaļā ekoskola, un kas skolēniem ļoti patika. Kad atgriezāmies no projekta sanāksmes, mums bija pārrunas ar mūsu skolas darbiniekiem, kā arī skolēniem. Visi interesenti savu izvēli izdarīja, balsojot vietnē WhatsApp: 98% nobalsoja par projektu Putnu būriši senioriem. Tā kā starppriekšmetu saikne ir svarīga mūsu skolas mācību programmas sastāvdaļa, mēs nolēmām iekļaut vairākus mācību priekšmetus. Vēlējāmies arī skolēnus aizvest no teorijas līdz praksei un taustāmam produktam.

Ar projektu saistītie mācību priekšmeti ir: Sociālās zinības (iepazīstinot ar projekta ideju, nozīmi), Dabaszinātnes (iepazīstiet dažādas putnu sugas un to turēšanas vajadzības, izpētiet vietējo vidi, izmantojot Google Lens), matemātika (aprēķiniet platību un apjomu, izmaksas utt., izmantojot vietni geogebra.com), mākslu un dizainu, datorus (zīmējiet, aprēķiniet un projektējiet putnu mājas, izmantojot Tinkercad) un rokdarbu. To var veikt dažādās grūtības pakāpēs atbilstoši katra skolēna spējām (piemēram, matemātika -rēķini no galvas, uz papīra, ar kalkulatoru; zīmēt ar roku, datoru; rokdarbi – ar vai bez skolotāja palīdzības, izmantojot dažādus rīkus utt.). Mācību/mācīšanas process katrā priekšmetā notika saskaņā ar UMD principiem: reprezentācija, darbība un izteiksme, iesaistīšanās. Lai attīstītu sadarbības prasmes, skolēni darbojās pāros.

1. posms: gatavošanās projektam sociālajās zinātnēs. Skolēni un seniori tika iepazīstināti ar projekta detaļām. Skolēni veica prāta vētru par veidiem, kā satikties un uzturēt kontaktus ar senioriem, kā arī vērtēšanas procesu, lietotnes, kuras viņi labprātāk izmanto, utt. Studenti izveidoja darba pārus, jo projekts bija pāru darbs. Skolēni sazinājās ar vecāka gadagājuma cilvēkiem vietnē WhatsApp un Zoom. Tad vecāko klašu skolēni tika aicināti uz sociālo zinību stundām skolā, kur sākās ļoti ciešas draudzības. Šajā posmā skolēni arī dalījās idejās par to, kādā formātā veidot projekta dienasgrāmatas (video, papīra formāta dienasgrāmatas, blogi utt.) un kā to darīt (individuāli vai pāri).

2. posms: projekta īstenošana dabas zinību, matemātikas, mākslas un dizaina, datorikas un rokdarbu stundās. Šajā posmā bija svarīgi apzināt skolēnu iepriekšējās zināšanas par projekta tēmu katrā priekšmetā. Tika apspriesti rīki, ko skolēni izmantos katrā mācību priekšmetā, kā arī dažādi vērtēšanas veidi (Google Forms, Google Lens, Canva.com., Kahoot.com, geogebra.com, mūsu vietējās platformas Uzdevumi.lv, Soma.lv, utt.). Par skolotāju palīgiem matemātikas stundās tika aicināti pensionēti skolotāji. Vecāki piedalījās dabas zinību un rokdarbu stundās. Skolēni apkopoja nepieciešamās teorētiskās zināšanas, veica pierakstus un gatavojās pēdējam solim- putnu būrišu izgatavošanai, kas noteikti kļuva par skolēnu iecienītāko projekta daļu. Viņi uzņēma priecīgu Stop Motion video, lai pierādītu savu sajūsmu. Pēdējā Google Forms aptaujā 100% no viņiem minēja to kā aizraujošāko daļu.

3. posms: projekta prezentācija un izvērtēšana. Tas izvērtās ļoti jautri, jo projekta prezentācija un projekta noslēguma pasākums sakrita ar Projekta komandas tikšanos Latvijā, tādējādi skolēniem bija iespēja tikties ar projekta dalībniekiem no Spānijas, Grieķijas, Polijas un Turcijas. Tā bija lieliska diena mums visiem: skolotājiem, senioriem un skolēniem. Visā projekta laikā tika īstenoti šādi trīs UMD principi:

1. Vairāku iesaistīšanās līdzekļu nodrošināšana (KĀPĒC es mācos). Daži piemēri:
 - Katrā projekta posmā skolēniem bija izvēles un autonomijas iespēja izraudzīties sev atbilstošāko

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

iesaistīšanās veidu. Piemēram, 1. posmā tika izveidoti optimālākie sadarbības pāri un saziņas veids t.i., kā sazināties ar senioriem, kā veikt projekta dienasgrāmatas utt.

- Atbilstības un vērtības aktualizēšana, “piederības sajūta”, izprotot vecāka gadagājuma cilvēku vajadzības un sniedzot praktisku palīdzību.
- Skaidra projekta mērķa noteikšana.
- Sniegt skolēniem atgriezenisko saiti pēc katra projekta posma un/vai mācību priekšmeta.

2. Vairāku reprezentācijas veidu nodrošināšana (KO es mācos). Daži piemēri:

- Skolēnu nodrošināšana ar mācību materiāliem un informāciju, izmantojot dažādus prezentācijas veidus: drukātu tekstu, audio, grafiku, video, lietotnes utt.
- Katrā projekta priekšmetā skolēni apguva un pielietoja jaunu ar tēmu saistītu vārdu krājumu, matemātiskos izteicienus un simbolus; teksta, matemātisko apzīmējumu un simbolu precizēšana.
- Skolēni tika nodrošināti ar modeļiem un instrukcijām, lai izceltu kritiskās iezīmes, lielās idejas un to attiecības. Viņi tika mudināti analizēt un kritiski domāt.

3. Vairāku izteiksmes līdzekļu nodrošināšana (KĀ es mācos). Daži piemēri:

- Skolēni izvēlējās dažādus rīkus, ko izmantot darbmācības, kā arī mākslā un dizainā. Tika optimizēta piekļuve rīkiem un palīg-tehnoloģijām.
- Skolēni izmantoja vairākus projektu īstenošanas uzskaites veidus: video dienasgrāmatas, papīra formāta dienasgrāmatas utt.
- Skolēni strādāja pa pāriem un sadalīja uzdevumus atbilstoši savām spējām un interesēm, kā arī iedrošināja un palīdzēja viens otram.

Projekta nobeiguma svinības

2024. gada 4. martā mūsu skolā notika Erasmus+ projekta "Putnu būriši senioriem" noslēguma pasākums. Tajā piedalījās projekta pārstāvji no Latvijas, Spānijas, Grieķijas, Polijas un Turcijas, mūsu skolas skolēni, skolotāji, seniori, masu mediju pārstāvji un Kuldīgas Izglītības pārvaldes vadītājas vietniece. Dalībniekus sveica skolas dejotāji un muzikanti.

Tika demonstrēti slaidi no projekta īstenošanas procesa, savukārt skolēni un skolotāji atcerējās un pārskatīja sociālo zinību, dabaszinātņu, matemātikas, mākslas un dizaina, datorikas un rokdarbu stundās pielietotos UMD un SM principus. Skolēni bija sagatavojuši PowerPoint prezentāciju un Kahoot viktorīnu projekta komandas dalībniekiem.

7. klases skolēni pasniedza senioriem pašu darinātos putnu būrišus. Tā bija pasākuma aizkustinošākā daļa, jo skolēniem un senioriem bija izveidojušās ciešas attiecības. Pēc tam skolēni, skolotāji un seniori dalījās pieredzē par projekta aktivitātēm un pozitīvajiem ieguvumiem. Skolotāji atzina, ka guvuši zināšanas par UMD un SM principiem, iemācījušies lietot jaunas aplikācijas; viņiem patika sadarboties ar saviem kolēģiem. Skolotāji uzskata, ka šis ir ļoti veiksmīgs ilgtermiņš starpdisciplinārs mācību projekts, kuru ir vērts turpināt īstenot, lai stiprinātu UMD un SM mācību principus. Skolēni un seniori bija vienprātīgi, ka projekts jāturpina īstenot un jāiekļauj 7. klases mācību programmā. Seniori atzina, ka, iesaistoties projektā, viņi jūtas vajadzīgi un novērtēti.

Kuldīgas Izglītības pārvaldes vadītājas vietniece izteica atzinību par šī projekta īstenošanu mūsu skolā un atzīmēja, ka iekļaujošā izglītība ir ļoti aktuāls jautājums. Viņa norādīja, ka sniegs mums visplašākās iespējas izplatīt projekta rezultātus.

Visbeidzot skolēni saņēma sertifikātus, kā arī INCUDL SCHOOLS pildspalvas. Pasākums noslēdzās ar kopīgām dejām un garšīgu cienastu.

Projekta novērtēšana

Projekts ir sniedzis tā dalībniekiem vairākus ieguvumus. Uzsveram, ka skolēni mācījās empātiju, guva gandarījumu, palīdzot citiem, uzlaboja savas sadarbības prasmes, strādājot pāros un grupās, atbalstu guva tie skolēni, kuriem bija nepieciešams iedrošinājums un palīdzība.

Skolēni un seniori ieguva jaunus draugus, kopīgi veicot teorētiskos un praktiskos darbus, tādējādi kvalitatīvi pavadot laiku. Seniori jutās loloti, satiekoties ar skolēniem un daloties savās zināšanās.

Praktiskais ieguvumu bija putnu būrīši senioru priekam un kā palīdzība putniem un dabai. Putni ir svarīga dabas sastāvdaļa. Mēs palīdzam putniem vairoties, nodrošinot tos ar putnu būrīšiem. Latvijā ir svarīgi palielināt strazdu populāciju, jo strazdi ēd ērces. Inficētās ērces ir liels drauds cilvēkiem, īpaši Latvijas rietumu daļā, kur ik gadu no inficēto ērcu kodumiem simptomi cilvēku saslimst ar ērcu encefalītu un Laima slimību.

Projekts uzlaboja skolēnu izpratni un zināšanas par dabas cikliem un to līdzsvaru.

3. Projekts: “Ziedi vecmāmiņai un vectēvam”. Skola: Jana Tvardovska katoļu skola. Polija

Kopsavilkums

Projekta “Ziedi vecmāmiņai un vectēvam” SM mērķis bija skolēniem sadarbībā ar Zabžes Senioru aktivitāšu centra senioriem izveidot zaļo stūrīti dārzā. Jana Tvardovska katoļu pamatskola tika izveidota pirms 32 gadiem, un tā ir privātskola. Šobrīd tajā izglītojas 230 skolēni un strādā 31 skolotājs. Skolas pamatdarbība ir ļoti augsta līmeņa izglītības nodrošināšana un izglītojošas aktivitātes, kuru mērķis ir sagatavot skolēnus daļībai sabiedriskajā dzīvē.

SM projektā piedalījās katoļu pamatskolas skolēni vecumā no 7 līdz 10 gadiem / 3. a un 3.b klase. (Jana Twardowskiego Zabže, Polija, kā arī tie, kam nepieciešama palīdzība mācībās un ikdienas dzīvē skolā), un seniori no Senioru aktivitāšu centra. Sadarbība radīja cieņu pret senioriem, mācīja līdzjūtību un pilnveidoja paaudžu attiecības.

Projekts ir SM piemērs, mācīšanas un mācīšanās forma, kas apvieno skolēnu sociālās aktivitātes un mācīšanos (vairāki mācību priekšmeti).

Mūsu identificētā sociālā vajadzība un pakalpojuma mērķis

SM projekta mērķis bija veidot starppaaudžu attiecības starp vecākiem kopienas locekļiem un skolēniem. Kopīgās aktivitātes deva daudz pozitīvu ieguvumu: vecākiem cilvēkiem bija iespēja izkļūt no mājas un būt kopā ar citiem senioriem un jauniešiem. Dalīšanās pieredzē stiprināja viņu pašvērtības sajūtu.

SM projekta darbs deva telpu sarunai, laiku, kur vecāki cilvēki varēja būt kopā ar bērniem.

Skolēni izdailoja savu apkārtni un apguva botānikas, bioloģiskās un datorzinības. Viņi izmantoja jaunas datortehnoloģijas, lai izstrādātu, ierakstītu, uzraudzītu un izteiktu savas domas un viedokļus. Viņi veidoja piezīmes un prezentācijas.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

Skolēni mācījās izvirzīt mērķus, izzināja dabu un apkārtējo pasauli, sagatavoja darba plānu, sadalīja pienākumus un aicināja seniorus darboties kopā, lai izvēlēties augu sugas un aptaujātu skolēnus par saviem mīļākajiem ziediem.

Projekta gaita skolā

SM projektā “Ziedi vecmāmiņai un vectēvam” piedalījās skolēni vecumā no 7 līdz 10 gadiem, seniori, ģimenes un skolotāji. Projekta sākumā mēs diagnosticējām vajadzību, apzinot galvenos izaicinājumus un problēmas. Otrajā posmā tika izstrādāts veids, kā atrisināt vienu no diagnosticētajām problēmām. Tika uzsākta sadarbība starp skolu un vietējo partneri no Senioru aktivitāšu centra.

Tā kā augu augšanas process ir atkarīgs no laikapstākļiem, projekts norisinājās no 2023. gada marta līdz decembrim atbilstoši augu dabiskajam ciklam, vienlaikus novērojot apkārtējās vides procesus.

1. posms marts/aprīlis, 2023

Tika skaidrots SM projekts, interesenti tika iepazīstināti ar tēmu, tika pētītas skolēnu zināšanas par dabu un dārziem, atlasīti IT rīki un lietotnes, sagatavota pirmā tikšanās reize ar vecāka gadagājuma cilvēkiem, meklēta informācija internetā un veidotas intervijas. notika sarunas ar senioriem par stādīšanu.

2. posms maijs/jūnijs, 2023

Notika svešvalodu stundas skolēniem (angļu, spāņu un vācu), kas saistītas ar projekta tēmām un multimediju nodarbībām, notika otrā tikšanās ar senioriem, tika stādīti augi un skolēni veidoja botāniskās grāmatas. Augi tika labi laistīti.

3. posms jūlijs/augusts, 2023

Tika liastīti un tika novērots augu augšanas process. 2023.gada septembrī/oktobrī notika diskusijas par darba rezultātiem un tālākas tikšanās starp skolēniem senioriem.

4. posms novembris/decembris, 2023

Notika botāniskā darbnīca starp skolēniem un senioriem. Tika apkopota SM projekta pieredze, atzīmēti un izplatīti projekta darba rezultāti, uzaicināti viesi.

Ziedu stādīšanai bija nepieciešami tādi materiāli kā augsne, komposts, augi, ziedi un dārzkopības instrumenti. Jaunas tehnoloģijas, mobilie tālruņi, kameras, planšetdatori, datori, printeri, internets, multivides tāfele, lietojumprogrammas un vietnes, piemēram, Kahoot, You Tube, Quizizz, WORD, Genially, Word Wall, Teams, Quizlet, Canva, Answergarden, Autodraw, PowerPoint, Mentimeter un LearningApps tika izmantoti izglītības nolūkos. Skolēni izmantoja arī grāmatas, avīzes un klades.

Projekts ir SM piemērs, mācīšanās un mācīšanās forma, kas apvieno izglītojamo sociālo iesaistīšanos ar mācīšanos, kas saistīta ar dažādiem mācību priekšmetiem. Skolēni vairoja kopējo labumu dažādās jomās: sociālajā, politiskajā, vides vai kultūras jomā. Projekta grupas darbā tika izmantotas UMD stratēģijas:

1. UMD Princips 1, Dažādi iesaistīšanās veidi:

- Skolēni mācījās savstarpēji sadarboties projekta grupā, kurā tika ievērota skolēnu un senioru dažādība.
- Skolēni veidoja attiecības ar vecākiem cilvēkiem, uzturoties kopā ar viņiem, veicot kopīgus uzdevumus, izrādot cieņu un interesi par viņu dzīvi un darba pieredzi. Aizņemtiem vecākiem bieži vien nav laika runāt, un vecākiem cilvēkiem ir vajadzīgi klausītāji. Rodas dabiska iespēja savstarpējam senioru un bērnu dialogam.

2. UMD princips 2, vairāki reprezentācijas veidi:

- Skolotāji sniedza atsauksmes.
- Šis projekts palīdzēja veidot dažādas attiecības starp skolēniem, cieņu pret senioriem, kā arī mācīja empātiju un paaudžu attiecības.
- Skolēni dažādos viedos izzināja dabu un apkārtējo pasauli.

3. UMD princips 3, vairāki darbības un izteiksmes veidi:

- Skolēni izvēlējās sava pētījuma saturu un prezentēja citu papildu tēmu.
- Skolēni izstrādāja paši savas mācīšanās stratēģijas.
- Skolēni iesaistījās mērķu izvirzīšanā un realizēšanā.

Projekta nobeiguma svinības

2023.gada decembrī, Jana Tvardovska katoļu pamatskola Zabrzē popularizēja SM projekta “Ziedi vecmāmiņai un vectēvam” rezultātus.

Uz tikšanos tika uzaicināti viesi no izglītības iestādēm, rātsnama, Skolu uzrauga biroja, Erasmus+ konsultante, seniori un skolēni. Bez tam vietējā sabiedrība ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību uzzināja par projekta norises posmiem, rezultātiem un ietekmi. Tika sniegta informācija par šo projektu, kas apvieno vairākas kompetences un mācību priekšmetus, izmantojot SM principus un UDL metodoloģiju.

Senioru aktivitāšu centra seniori un Jana Tvardovska katoļu pamatskola ir mūsdienu skolas iekļaujošo aktivitāšu piemērs.

Projekta novērtēšana

SM projekta beigu izvērtējumā ietilpa:

- Visa projekta laikā savāktu dokumentu un datu analīze.
- Aptaujas starp tiešajiem projekta aktivitāšu dalībniekiem un citiem projekta rezultātu izmantotājiem, kā arī projekta popularizēšanas mērķauditoriju.
- Individuālas intervijas un/vai grupu intervijas, kas veiktas ar projekta partneru pārstāvjiem, projekta dalībniekiem un pat citiem projekta rezultātu lietotājiem.
- Projekta rezultātu izmantošanas novērošana.

4. Projekts: “Visiem pieejami dārzi”. Skola: CEIP Karloss Kano. Spānija

Kopsavilkums

Mēs esam valsts skola, kas atrodas Fuenlabradā, Madridē (Spānija), kas paredzēta skolēniem no pirmsskolas līdz pamatzglītības līmenim.

Mūsu skolā dabas teritorija ir kā mācību vide gan pirmsskolas, gan sākumskolas skolēniem, kas mums ir devis zināmu pieredzi dārzu apsaimniekošanā ar izglītojošu mērķi.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programmas, kas balstītas uz UMD principiem

Apkaimē darbojas organizācija, kas strādā ar sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem, biedrība Espiral, kas nodarbojas ar brīvā laika aktivitātēm, taču tās apkaimē nav neviena parka vai dārza.

Tāpēc mūsu mērķis bija mūsu skolas ietvaros izveidot jaunu dārzu, kurā Espiral bērni varētu pavadīt brīvo laiku pēc skolas. Mēs izveidojām telpu, kur viņi varētu mijiedarboties ar dabu, kā arī uzzināt par augu audzēšanu, samazinot iespējamās šķēršļus.

Mērķis bija arī palielināt skolēnu un visas kopienas izpratni par to, cik svarīgi ir rūpēties un cienīt mūsu apkārtējo vidi, veicinot sociālo sadarbību, iekļaušanu un iedzīvotāju līdzdalību.

Šī jaunā vieta sniedz daudz pilnīgāku un pieejamāku pieredzi biedrības bērniem. Ņemot vērā, ka dārzu var apmeklēt ikviens, kas vēlas, bija svarīgi arī veidot to ikvienam pieejamu.

Mēs koncentrējamies uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem (SDG), kas saistīti ar vidi, kā arī sociālo iekļaušanu, vienlīdzību un iedzīvotāju līdzdalību. Projekts tiks iekļauts dabaszinātņu mācību programmā, vienmēr izmantojot UMD pieeju visu darbību plānošanā un īstenošanā.

Mūsu identificētā sociālā vajadzība un pakalpojuma mērķis

Biedrība Espiral strādā ar sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem un jauniešiem. Viņi sniedz skolēniem ārpusskolas atbalstu, palīdzot pildīt mājas darbus ēkas pirmajā stāvā netālu no skolas, un veic aktivitātes parkā, kas atrodas starp ēkām, kurās ir maz zaļo zonu.

Biedrība mums atsūtīja vēstuli, lai informētu par nepieciešamību pēc āra zonas paplašināšanas un dabiskas vides radīšanas, kurā biedrības dalībnieki var pavadīt brīvo laiku un izziņāt dabu.

Tāpēc šī projekta mērķi bija izveidot pieejamu sakņu dārzu biedrības Espiral bērniem, veicināt dalībnieku vides apziņu un radīt brīvā laika pavadīšanas un izglītības iespējas sociālā riska bērniem, kā arī cilvēkiem ar invaliditāti.

Projekta gaita skolā

Par projekta izstrādi atbildīgie bija sākumskolas 5. klases skolēni. Galvenā tēma bija dabaszinātnes un galvenie mērķi bija sekojoši:

- Identificēt cilvēka ietekmētās vides jomā cēloņus un sekas no vairākiem aspektiem - sociālā, ekonomiskā, kultūras, tehnoloģiskā un vides.
- Attīstīt prasmes risināt problēmas, meklēt ilgtspējīgus risinājumus un efektīvi sadarboties gan individuāli, gan grupās.

Turklāt šis projekts veicināja aktīvu līdzdalību vides un sociālo jautājumu risināšanā, demonstrējot savu apņemšanos ievērot demokrātiskās vērtības, cilvēktiesības un bērnu tiesības, kā arī Spānijas konstitūcijas un Eiropas Savienības principus.

Projekts tika īstenots no 2023. gada oktobra līdz 2024. gada martam. Kopumā tika realizēta viena sesija nedēļā, izņemot izstrādes posmu, kad katru nedēļu projektam tika veltītas divas 45 minūšu sesijas: viena dārza būvniecībai un otra didaktiskās rokasgrāmatas sagatavošana.

Sākotnējā posmā un lai noskaidrotu, no kurienes mēs sākam, **pirmajā un otrajā nedēļā** notika sapulces, lai noskaidrotu iepriekšējās zināšanas, tika veikta vingrošana, lai novērtētu sakņu dārza teritorijas pieejamību. Pēc tam notika refleksijas, izmantojot Kahoot rīku. (UMD 3. princips "Darbība un izteiksme". Ietverti SM elements "Pakalpojums")

3. nedēļa

Skolas skolēni apmeklēja Espiral Association, izmantojot Google Maps kā pārlūkprogrammu. Vēlāk pie skolēniem viesojās biedrības Espiral pārstāvis, lai pārrunātu apkaimes sociālās vajadzības.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās". SM elements "Līdzdalība")

4. nedēļa

Bērni YouTube noskatījās dokumentālo filmu par šķēršļiem, ar kuriem saskaras cilvēki ar invaliditāti, baudot savu brīvo laiku.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās". Ietverti SM elements "Pakalpojums")

5. nedēļa

Tika aizpildīts kontrolsaraksts, lai novērtētu sakņu dārza fiziskās un kognitīvās pieejamības pakāpi.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās". Iekļauts SM elementi "Mācīšanās" un "Līdzdalība")

6. nedēļa

Projekts tika plānots atbilstoši iepriekšējos procesos konstatētajām vajadzībām.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās". Iekļauti SM elementi "mācīšanās" un "refleksija")

7. nedēļa

Tika veikti pētījumi par dažādiem dārza modeļiem, iegūstot mācīšanos caur YouTube video un Kumubox.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās" un 3. princips "Rīcība un izteiksme". Ietverti SM elementos "Mācīšanās" un "Līdzdalība")

8. nedēļa

Notika refleksijas un prāta vētras par to, kā padarīt dārzu pieejamāku, izmantojot YouTube video.

(UMD 1. princips "Iesaistīšanās". Ietverts SM elements "Pakalpojums")

9. nedēļa

Skolēnu darba grupas skolēniem izstrādāja dārza plānus.

(UMD 3. princips "Rīcība un izteiksme". Iekļauti SM elementi "Mācīšanās" un "Līdzdalība")

10. nedēļa

Plānu projekti tika nosūtīti skolas Ekoloģijas komisijai, kas sagatavoja galīgo projektu ar visiem nepieciešamajiem resursiem.

(UMD 2. princips "Reprezentācija". SM elementi "serviss", "mācīšanās" un "Līdzdalība")

11. nedēļa

Uzdevumi tika sadalīti pa komandām, lai izstrādātu un izveidotu dažādus dārza elementus.

(UMD 3. princips "Rīcība un izteiksme". Iekļauti SM elementi)

No 12. līdz 14. nedēļa

Tika izveidoti dārza elementi, terases, vertikālais dārzs, tostarp pieejamības elementi un didaktiskās rokasgrāmatas izstrāde dažu augu audzēšanai. Šī rokasgrāmata tika izveidota, izmantojot Canva, pievienojot piktogrammas (ARASAAC) un QR kodu ar vizuālu un dzirdamu informāciju, lai padarītu to pieejamāku, daži skaidrojošie videoklipi tika pievienoti no YouTube.

(UMD 2. princips "reprezentācija". Ietverti sadaļā "Mācīšanās", "serviss" un SM elements "Līdzdalība")

Didaktiskās rokasgrāmatas sagatavošana un adaptācija tika veikta Valodu apguves sesijās.

(UMD 2. princips "pārstāvība". Ietverti SM elementos "mācīšanās", "serviss" un "Līdzdalība")

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programā, kas balstīta uz UMD principiem

15. un 16. nedēļa

Tika sagatavotas prezentācijas par visu SM procesu, izmantojot PowerDirector rīku.

(UMD 3. princips “darbība un izteiksme”. SM elements “serviss”)

17. nedēļa

Notika mutiskas prezentācijas ģimenēm un citiem interesentiem.

(UMD 2. princips “Reprezentācija” un 3. princips “darbība un izteiksme”. SM elementi “mācīšanās” un “serviss”)

18. nedēļa

Tika sagatavota Inaugurācijas ballīte.

(UMD 2. princips “reprezentācija” un 3. princips “darbība un izteiksme”. SM elementi “mācīšanās” un “serviss”)

19. nedēļa

Notika inaugurācijas ballīte. Skolēni dalībniekiem stāstīja par dārza iekārtojumu, tā veidošanas procesu un ceļveža lietošanu.

(UMD 3. princips “darbība un izteiksme”. SM elementi “līdzdalība” un “serviss”)

20. nedēļa

Notika projekta novērtējuma sanāksme, un dalībnieki aizpildīja anketas (Google veidlapas).

(UMD 3. princips “darbība un izteiksme”. SM elements “refleksija”)

Projekta nobeiguma svinības

Svinības notika skolas pagalmā, kopā ar ģimenēm, skolotājiem, skolēniem, biedrību Espiral un Loranca rajona valdēm.

Pasākumā piedalījās 5. klases skolēni, kas izskaidroja projekta attīstību un posmus, ko viņi realizēja, lai padarītu dārzu pieejamu.

Viņi paskaidroja, no kā sastāv ceļvedis, kā tas tika veidots un kādus resursus viņi izmantoja, lai padarītu ceļvedi pieejamu ikvienam, kurš vēlas iegūt informāciju par augiem un to kopšanu.

Pēc tam terasēs tika stādīti augi, to vadīja gidi kopā ar ģimenēm.

Projekta novērtēšana

Galīgo vērtējumu veica klašu grupas (kopvērtējums), izmantojot dažāda formāta anketas. Google Forms un Kahoot tika izmantoti kā rotaļīgi rīki, kas sniedza iespēju izteikties ar dažādām metodēm.

Šie pārdomu procesi palīdzēja skolēniem izvērtēt, kuras no veiktajām aktivitātēm bija lietderīgas, kuras nē. Jautājumi bija vērsti uz to, lai skolēni aizdomātos par katra soļa lietderību, liekot pārdomāt jautājumus par sociālo daudzveidību un vides apzināšanos. Novērtēšanas procesā skolēni, skolotāji un asociācijas pārstāvji kopā ar biedrības Espiral dalībniekiem apsprieda paveikto.

Novērtējot projekta rezultātu atklājās, ka skolēni bija uzzinājuši par pieejamības problēmām, par kurām viņi nebija informēti pirms projekta uzsākšanas, kā arī paaugstināja savu vides apziņu un to, cik svarīgi ir radīt atpūtas un izglītības iespējas sociālā riska bērniem un cilvēkiem. ar invaliditāti viņu brīvajā laikā.

Tika arī apstiprināts, ka tādas iniciatīvas kā šī rada spēcīgāku saikni starp vides institūcijām, kuras atbalsta SM.

Secinājumi

Projekts INCLUDL Schools deva labu iespēju dalīties iekļaujošā pieredzē, metodoloģijā un pārdomās par izglītības praksi projektā iesaistītajās skolās (Vakıfbank Atatürk vidusskola Turcija, Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola Latvijā, Jana Tvardovska vārdā nosauktā Katoļu skola no Polijas, CEIP Karloss Kano no Spānijas). COCEMFE kā koordinējošā struktūra sniedza zināšanas un pieredzi cilvēku ar invaliditāti tiesību aizsardzībā. Savukārt Madrides Autonomā universitāte asistēja skolas, īstenojot didaktiskās programmas, kuru pamatā ir zinātniski pierādījumi un inovācijas izglītībā. Visbeidzot, pateicoties Innovation Frontiers darbam, skolas varēja pārnest uz App un Toolbox tehnoloģiskos rīkus, kas tika izmantoti to didaktiskajās programmās, lai iedvesmotu citas skolas. Anamūras apgabala Nacionālās izglītības direktorāts arī ieguva šīs zināšanas, lai izplatītu tās starp citām Anamūras apgabala skolām un ietekmētu izglītības politiku.

Ir jāuzsver ieguvumi, ko projekts ir devis kopienām, skolām, skolotājiem un skolēniem. Visi piekrīt, ka ir palielinājusies sadarbība starp skolēniem un sabiedrību. Šo faktu atspoguļo audzēkņu cieņas pieaugums pret vecāka gadagājuma cilvēkiem un citiem jauniešiem ārpus savas skolas, vēsturisko mantojumu, vidi un citām lietām.

Pateicoties ieguldītajam darbam, skolēni uzlaboja savu sniegumu. Šis sniegums uzlabojās arī tāpēc, ka SM metodoloģija rada skolēnos lielāku interesi un motivāciju, jo skolēni pielieto apgūto konkrētā vidē un redz tūlītēju rezultātu.

Turklāt skolēni uzlaboja savas prasmes, piemēram, komandas darbu, spēju fokusēties, radošumu un problēmu risināšanu. Pieauga arī viņu uzticēšanās skolai un piederības sajūta, kas veicina skolēnu saliedētību un uzlabo skolotāju un skolēnu attiecības.

Skolotājiem dalība INCLUDL Schools projektā sniedza daudz priekšrocību. Pirmkārt, skolotāji pozitīvi vērtē UMD pieejas un SM metodoloģijas apguvi, kas padara mācību praksi iekļaujošāku. Turklāt šis projekts palīdzēja viņiem bagātināt un pastiprināt izmantot dažādos veidus, kā iesaistīt skolēnus, pasniegt mācību saturu un mudināt skolēnus izteikties dažādos veidos. Dažus no iesniegtajiem projektiem ir paredzēts īstenot arī turpmākos gadus. Tas liecina par projekta ilgtspēju un tā pozitīvo ietekmi uz skolām.

Visbeidzot, kopienās ir bijusi liela interese par projektu, jo INCLUDL Schools projektiem izdevās tuvināt skolas reālajām kopienas vajadzībām. Katra projekta izstrādes procesā tika analizēta kopienas reālā situācija, kā arī ņemtas vērā kultūras īpatnības, tika izvērtētas vietējās problēmas, izmantojot starptautiskas un atbilstošas pieejas un metodes.

5. Mūsu pieredze: Servisa mācīšanās programās, kas balstītas uz UMD principiem

Rezumējot projektam INCLUDL Schools ir bijusi liela ietekme uz visiem iesaistītajiem sociālajiem partneriem. Mēs ceram, ka šī iniciatīva iedvesmos citas Eiropas skolas un kopīgi veicinās iekļaujošās izglītības pārtapšanu par realitāti.

6. Pielikumi

1. Pielikums: Katras valsts SVID analīze

Turcija SVID analīze

SVID secinājumi parāda, ka Turcijas Vakıfbank Atatürk vidusskolai ir vairākas stiprās puses, piemēram, skolotāji apzinās, ka mācīšanās grūtības var rasties jebkurā laikā, tiek novērtēti individuālie skolēnu sasniegumi, nevis skolēni salīdzināti cits ar citu.

Skolotāji augstu vērtē ģimeņu ieguldījumu, un viņiem ir pozitīva attieksme pret apkārtējo kopienу, no kuras nāk skolēnu ģimenes. Skolēnu vidū ir labvēlīga attieksme pret sadarbību, lai dalītos zināšanās, viņiem tiek sniegta informācija par apgūto, tiek piedāvāts papildu laiks skolēniem, kuriem tas ir nepieciešams, kā arī tiek piedāvātas paplašinātas aktivitātes.

Vēl viena no šī centra stiprajām pusēm ir tā, ka mācībspēki ir apņēmības pilni veicināt skolēnu mācību progresu, kā arī skolotājiem ir empātiska attieksme pret skolēniem.

No otras puses, ir arī dažas nepilnības, piemēram, tas, ka atbalsta skolotāji izņem skolēnus no klases, uzskatot, ka tas ir labākais veids, kā mācīties.

Ģimenes nepiedalās skolas procesos.

Pastāv daži dzimumu stereotipi, un skolēniem ar īpašām izglītības vajadzībām trūkst iespēju piedalīties dažādās aktivitātēs neatkarīgi no dzimuma.

Netiek piedāvāti ne dažādi vērtēšanas formāti, ne dažādām vajadzībām pielāgoti materiāli.

Skolotāji uzskata, ka sapulces nav īpaši produktīvas. Klasē trūkst autonomas mācīšanās iespējas.

Skolai ir tādi plusi kā sekmīga sadarbība ar oficiālajām iestādēm un ieinteresētajām pusēm; dažādas iespējas, piemēram, skolas dārzs, IKT laboratorija utt.

Centrs arī vada vietējus un starptautiskus projektus, kas ļauj skolā realizēt iekļaujošas aktivitātes, vairāk iesaistot ģimenes.

Draudi ir intensīva birokrātija, pārpildītas klases, sociālekonomiskās atšķirības, uz eksāmeniem orientēta mācību programma, neieinteresētas ģimenes, dažādotu vērtēšanas stratēģiju izmantošanas trūkums, kas neļauj skolēniem parādīt savas prasmes; viedoklis, ka darba sapulces nav produktīvas, komunikācijas trūkums ar ieinteresētajām pusēm.

Latvija SVID analīze

Latvijas Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskolas stiprās puses ir tas, ka atbalsta skolotāji atrodas klasē un sadarbojas ar pārējiem mācībspēkiem, viņu starpā notiek koordinācija un viņi dalās ar resursiem un pedagoģiskiem uzlabojumiem.

Visu veidu ģimenes un viņu līdzdalība tiek uztverta pozitīvi. Skolēni tiek vērtēti pēc viņu spējām, nevis salīdzināti ar citiem skolēniem. Skolotāji apzinās, ka mācīšanās grūtības var rasties jebkurā laikā.

Skolēniem tiek mācīts sniegt un saņemt palīdzību no citiem skolēniem.

Vērtējumi sniedz skolēniem konkrētu informāciju par to, ko viņi ir iemācījušies un kas viņiem vēl jāapgūst.

Dažādos mācību priekšmetos tiek piedāvātas zināšanu pastiprinošas un paplašinošas aktivitātes un tiek piešķirts papildu laiks, ja skolēnam tas nepieciešams.

No otras puses, viens no trūkumiem ir tas, ka problēmu skolēni dažreiz tiek izņemti no klases. Daži skolotāji nav ieinteresēti mācīt kopā ar kādu citu skolotāju, īpaši, ja tas ir atbalsta skolotājs.

Nav atsevišķas telpas, kur skolēna mācību procesā varētu piedalīties arī ģimene.

Dažu respondentu attieksmē vērojami stereotipi par dažiem skolēniem, jo tiek uzskatīts, ka viņiem vajadzētu atrasties cita veida mācību iestādē.

Nav sistemātisku metodoloģiju, kas regulētu kooperatīvo mācīšanos.

Novērtējumi netiek izmantoti, lai ieviestu izmaiņas programmēšanā un pielāgotu to atbilstoši konstatētajām vajadzībām.

Skolēniem dažkārt nav skaidrs, kā izpildīt mājasdarbus, un viņiem nav iespējas tos pildīt dažādos formātos.

Runājot par ārējiem aspektiem, skolai ir tādas iespējas kā zaļās zonas pieejamība, āra klase. Skolā skolotājiem ir pieejama tālākizglītība, pieredzes apmaiņas iespējas un dalība dažādos projektos.

Konstatēto draudu vidū ir jaunu skolotāju trūkums un speciālistu izdegšana, kā arī nevēlēšanās pieņemt atšķirīgo.

Polija SVID analīze

Secinājumi, kas izdarīti pēc individuālās SVID analīzes, ko veica UAM par Zabžes Katoļu skolai, Polijā liecina, ka:

Skolas stiprās puses ir atbalsta skolotāju pozitīvs novērtējums, cieņa pret ģimeņu dažādību. Skolotāji apzinās, ka mācīšanās grūtības var rasties jebkurā mācību gada laikā. Vērtējumi ir ļoti noderīgi skolēniem un arī sniedz informāciju, lai programmās veiktu nepieciešamās izmaiņas. Aktivitātēs nav dzimumu stereotipu, tās tiek piedāvātas vienlīdzīgi gan meitenēm, gan zēniem, kā arī ir dažādās grūtības pakāpes.

Skolotāji strādā sadarbojoties un dalās ar resursiem, tikšanās reizes ir produktīvas un nodrošina skolēnu līdzdalību klases un centra aktivitātēs dažāda veida grupās. Papildlaiks tiek nodrošināts skolēniem, kuriem tas nepieciešams uzdevumu pabeigšanai.

Skolēni aktīvi piedalās konfliktu risināšanā.

No otras puses, ir konstatētas dažas nepilnības, piemēram, tas, ka skolēni ar mācīšanās grūtībām tiek izņemti no klases un apmācīti individuāli.

Ģimeņu līdzdalība ir nepietiekama un trūkst koordinācijas ar citiem izglītības jomas pārstāvjiem.

Esošā dažādība nebagātina skolēnus un skolotājus, un ikdienas praksē tiek apšaubīti dzimumu stereotipi.

Vērtējumi nav pielāgoti visiem skolēnu tipiem, jo tiek izmantoti tradicionālā formāta mājasdarbi, netiek uzdoti mājasdarbi dažādos formātos un to risināšanai nepieciešama pieaugušā palīdzība.

Mācību stundas netiek iepriekš plānotas, tāpēc atšķirīgais klasē netiek ņemts vērā.

Skolas iespēju vidū ir līdzekļu un resursu piesaiste skolas aprīkojumam un paplašināšanai, UMD un jaunu mācību stratēģiju izmantošana, jaunu kontaktu iegūšana starptautiskiem projektiem.

Turklāt skolai ir iespēja strādāt ar apdāvinātiem skolēniem un palīdzēt tiem, kam nepieciešams atbalsts.

Skola saskaras ar tādiem draudiem kā, sadarbības trūkums ar ģimenēm, liela konkurence skolēnu vidū, izpratnes trūkums par mācību metožu izmaiņu nepieciešamību.

Ārējie šķēršļi uzspiež noteiktu mācīšanās veidu, palielināta slodze skolotājam, ieviešot jaunas stratēģijas, piemēram, UMD.

Spānija SVID analīze

CEIP Karloss Kano SVID rezultāti norāda, ka viena no stiprajām pusēm ir atbalsta skolotāju atrašanās parastajā klasē.

Visas ģimenes tiek cienītas un viņu ieguldījums tiek uztverts pozitīvi.

Klasē tiek pozitīvi novērtēta dažādība un skolēni ar izglītības vajadzībām, personāls apzinās, ka mācīšanās grūtības var rasties jebkurā laikā.

Skolēni tiek mudināti sadarboties, kā arī mēdz sniegt un saņemt palīdzību no pārējiem klases biedriem un tiek vērtēti daudzveidīgi, izmantojot kopvērtējumu un pašvērtējumu.

Vienlīdzīgi tiek veicināta visu skolēnu, gan meiteņu, gan zēnu līdzdalība, tiek veicinātas arī aktivitātes empātijas attīstīšanai. Tiek augsti vērtēta sadarbība starp skolotājiem un arī citu izglītības jomas pārstāvju līdzdalība skolas aktivitātēs.

Klases darba organizācija veicina autonomu mācīšanos, lēmumu pieņemšanā tiek ņemts vērā skolēnu viedoklis un viņi piedalās konfliktu risināšanā.

Viens no fiksētajiem trūkumiem ir kopīgu vadlīniju trūkums labai sadarbībai starp skolotājiem, stereotipu klātbūtne mācību saturā un klases diskusijās.

Vērtējumi nesniedz skolēniem informāciju par viņu mācību procesu un netiek izmantoti, lai pielāgotu programmas klases vajadzībām.

Mājas darbus nevar izpildīt bez pieaugušā palīdzības, un tos nevar pildīt dažādos formātos.

Viena no identificētajām iespējām ir iespēja sadarboties ar ārējām struktūrām, un pieaugošo skolēnu un ģimeņu līdzdalības daudzveidība skolā.

Viens no draudiem ir personīgo un materiālo resursu trūkums, kas nepieciešami patiesi iekļaujošas izglītības īstenošanai.

2. Pielikums: Veidne Servisa Mācīšanās projekta pieredzes veidošanai

1. PROJECTA NOSAUKUMS
2. KOPSAVILKUMS (300-500 vārdi)
3. TEHNISKĀ INFORMĀCIJA
INFORMĀCIJA PAR SKOLU: • Par projektu atbildīgais cilvēks skolā: • Projektā iesaistītie departamenti (ja tādi ir): • Skolēnu skaits, kuri piedalās projektā: • Skolēnu vecums: INFORMĀCIJA PAR INSTITŪCIJĀM, KURAS PIEDALĀS PROJEKTĀ: • Atbildīgās institūcijas nosaukums: • Cik cilvēki saņems pakalpojumu: INFORMĀCIJA PAR SERVISU/PAKALPOJUMU: • Cik stundas skolēni piedalīsies pakalpojuma sniegšanā: • Projekta veids (klātienē, virtuāls, jaukts un/vai starptautisks):
4. PROJEKTA VĒSTURE (konteksts, kā radusies ideja, vai iepriekš kaut kas līdzīgs jau realizēts, vai balstīts uz iepriekš realizēta projekta bāzes, utt.)
5. VISPĀRĒJĀ SOCIĀLĀ VAJADZĪBA, KURU PROJEKTS RISINĀS (tam ir jābūt reālam kopienas izaicinājumam, tam jābūt jēgpilnam un svarīgam priekš kopienas partneriem un skolēniem, projekta gaitā jāizpēta pilsoniskajai, kultūras, ekonomiskajai un politiskajai sabiedrībai aktuālas tēmas)
6. SERVISA MĒRĶI (ar kādu nolūku mēs to darām, kas tiek darīts, lai apmierinātu vispārējo sociālo vajadzību)
7. MĀCĪBU PRIEKŠMETI/IESAISTĪTĀS MĀCĪBU PROGRAMAS JOMAS (priekšmeti, programmas, utt.); un MĀCĪŠANĀS MĒRĶI (saturs, specifiskas un starppriekšmetu kompetences, akadēmiskās, personīgās un sociālās kompetences)
8. REALIZĒJAMĀS AKTIVITĀTES, LAI SASNIEGTU PROJEKTA MĒRĶUS (klases un ārpus klases, projekta sagatavošanas aktivitātes, projekta organizēšana, īstenošana un nobeiguma aktivitātes)

9. REFLESIJAS AKTIVITĀTES (par ko, kad, kā; dažādu ar izaicinājumiem saistītu perspektīvu analīze un pieredzes, tas ir, servisa/pakalpojuma, sasaiste ar mācību priekšmeta teorētisko bāzi; viņiem jāspēj izskaidrot dažas situācijas, izmantojot teorētiskās zināšanas)

10. NOVĒRTĒŠANA (kas vērtē, ko vērtē, kad un kā; ir svarīgi atcerēties, ka novērtēšana jāveic procesa laikā, kopā ar visiem dalībniekiem un izmantojot refleksijas aktivitātes)

Mācīšanās procesa ietekmes rādītāji	Sociālās ietekmes rādītāji

11. PROJEKTA NOBEIGUMA SVĒTKI UN TĀ REZULTĀTI (diplomu izsniegšana, ballītes, tikšanās u.c.)

12. PROJEKTA REZULTĀTU POPULARIZĒŠANAS AKTIVITĀTES (klātbūtne sociālajos tīklos, tīmeklī, YouTube, publikācijās u.c.)

13. LAIKA PLĀNOJUMS (aktivitāšu kalendārais plānojums)

14. NEPIECIEŠAMIE CILVĒKU UN MATERIĀLIE RESURSI (skolotāji, skolēni, didaktiskie resursi, mēbeles, utt.)

3. Pielikums: Veidne Servisa mācīšanās projekta pieredzei

apgalvojumi	jā/nē	komentāri
1. SM pamatā ir sociālā nepieciešamība vai kopienas/apkaimes problēma.		
2. Sniegtajam pakalpojumam ir daži uz kopienu orientēti mērķi.		
3. Ir konkrēts mācību priekšmets, kas ir piedāvātā pakalpojumu pamatā.		
4. Ir daži ar mācību priekšmetu saistīti mācību programmas mērķi, kas skolēniem jāsasniedz.		
5. Mācību priekšmeta kompetences ir saistītas ar pakalpojumu.		
6. Tiek definētas tādas vērtības kā solidaritāte, iekļaušana, sociālais taisnīgums.		
7. SM pieredzes vai projekta aktivitātes ir skaidras unsaprotamas.		
8. Pakalpojums uzlabo kopienas dzīvi un uzlabo studentu mācīšanos.		
9. Studenti piedalās pakalpojuma definēšanā, vērtēšanā, svinībās...		
10. Ir īpaši pasākumi, kas veicina studentu individuālās vai kopīgās refleksijas).		
11. Novērtēšanas veids un instrumenti ir izskaidroti, un tas nenotiek tikai procesa beigās.		
12. Svētki plānoti kopā ar skolēniem, ar kopienu...		

4. Pielikums: Veidnes intervijai, kas novērtē gan izglītojamo, gan labuma guvēju viedokli

Autonomija

indikatori	jautājumi
Mazināt atkarību	1. Vai jūs domājat, ka pēc SM projekta jums būs lielāka autonomija nekā pirms tam? 2. Vai jūs jūtaties spējīgāks patstāvīgi piedalīties aktivitātēs? 3. Vai jūs uzskatāt, ka pakalpojums ir veicinājis vai palīdzējis jums darboties patstāvīgāk, bez citu palīdzības?

indikatori	jautājumi
Spēja palūgt palīdzību	4. Vai jūs spējat vajadzības gadījumā palūgt palīdzību? 5. Kad jums vajag palīdzību, vai zināt, kā un kam to prasīt?
Uzņēmējdarbība	6. Vai jūs iesaistāties jaunās ar pakalpojumu saistītās aktivitātēs (palīdzība senioriem, kultūras mantojuma skaidrošana u.c.) kopā ar citiem cilvēkiem, citā vidē utt., kas nav saistītas ar tevis gūto SM pieredzi? 7. Vai pieredze ir devusijums iespēju pašam, neprasot palīdzību, mēģināt veikt darbības, kuras iepriekš neesat uzdrīkstējies darīt?

Avoti: adaptēts no López-de-Arana, et al. (2023)

Līdzdalība (saistīts ar UMD 3. principu)

indikatori	jautājumi
Dialogu/pārrunu kontekstā	1. Jūs ne tikai klausāties, bet arī ņemat vērā citu cilvēku viedokļus, apspriežot jautājumus, kas saistīti ar SM projektu, runājot par kopienas vajadzībām, piedāvājamajiem pakalpojumiem, uzdevumiem, veicamajiem novērtējumiem utt. 2. Jūs izsakāt savu viedokli, diskutējot par jautājumiem, kas saistīti ar SM projektu, runājot par kopienas vajadzībām, piedāvājamo pakalpojumu, uzdevumiem, veicamo novērtēšanu utt. 3. Jūs sniežat priekšlikumus, apspriežot jautājumus, kas saistīti ar SM projektu, runājot par kopienas vajadzībām, piedāvājamo pakalpojumu, uzdevumiem, veicamo izvērtēšanu utt.
Pārliecības	4. Jūsu argumenti ir atbilstoši un pamatoti. Jūs nepaužat viedokļus, rūpīgi neapsverot, nesniedzot pamatojumu vai nespējot tos balstīt uz to, ko esat iemācījušies. 5. Jūs uzdodat atbilstošus jautājumus par tēmu, kas rosina pārdomas par projekta plānojuma piemērotību, kas varētu novest pie iespējamiem pakalpojuma uzlabojumiem utt. 6. Es stundā apgūstu mācību vielu, un pielietoju to, lai projekts būtu oriģinālāks un radošāks.
Respekts	7. Izrāda cieņu pret saviem klases biedriem, organizāciju, servisa saņēmējiem, iesaistītajiem mācībspēkiem u.c., uzklusot, atbildot uz jautājumiem, uzņemoties uzdevumu izpildi, esot punktuāliem utt.

Starppersonu un intrapersonālas attiecības

indikatori	jautājumi
Komandas darbs un/vai sadarbība	1. Vai jūs ticat, ka jūs spējat izveidot attiecības, lai sadarbotos vai strādātu komandā? 2. Vai jūs uzskatāt, ka ir svarīgi, lai visi piedalās? 3. Vai jūs varat piekrist tam, ka citiem cilvēkiem vajadzēja jūs, lai sasniegtu mērķi? 4. Vai jūs varat piekrist tam, ka jums vajadzēja citus cilvēkus, lai sasniegtu mērķi? 5. Vai jūs esat palīdzējis citiem, kad bija nepieciešamība 6. Vai citi palīdzēja jums, kad bija nepieciešamība? 7. Vai jūs spējat piedalīties procesā, nevienu neatstājot neievērotu?
Miermīlīgas socializācijas prasmes	8. Pēc pieredzes SM, vai jums ir sajūta, ka spējat labāk saprasties ar apkārt esošajiem cilvēkiem? 9. Vai jūs saprotaties ar klases biedriem labāk? 10. Vai jūs mēdzat pateikt kaut ko pozitīvu apkārtējiem cilvēkiem? 11. Vai jūs spējat pieņemt, ka dažās jomās ir par jums prasmīgāki un spējīgāki cilvēki? 12. Vai jūs spējat pieņemt, ka dažās jomās ir par jums neprasmīgāki cilvēki, un jums ar viņiem ir jāstrādā kopā?
Sociālā darba izvēršana	13. Vai tu esi iepazinies ar kādu, kuru iepriekš nepazini? 14. Vai esi parunājis ar kādu iepriekš nepazīstamu cilvēku? 15. Vai SM aktivitāšu laikā esi ieguvis jaunus draugus? 16. Vai esi paspēlējis kopā ar kādu, ar kuru to nekad nebiji darījis?

Avoti: adaptēts no López-de-Arana, et al. (2023)

Pašvērtējums (saistīts ar UMD 1. Principu)

indikatori	jautājumi
Pašvērtējuma uzlabošana	1. Vai jūsu pašvērtējums ir cēlies? 2. Vai esat par sevi tagad labākās domās?

indikatori	jautājumi
Personīgās zināšanas	3. Vai jums ir palīdzējis tas, ka esat iepazinis sevi labāk vai atklājis kādas jaunas lietas par sevi? 4. Vai esat atklājis par sevi kaut ko tādu, ko iepriekš nezinājāt? 5. Vai kaut kas, ko zinājāt par sevi iepriekš, ir no jauna apstiprinājies? 6. Vai ir apstiprinājies, ka tas, ko domājāt par sevi, ir patiesība, vai arī esat atradis citus cilvēkus, kuri jums piekrīt vai domā tāpat?
Pārliecība par savām spējām	7. Vai procesa sākumā jūs atteicāties piedalīties kādā aktivitātē, jo domājāt, ka nejutīsities ērti? 8. Vai vari apstiprināt, ka esi spējīgs izdarīt lietas, kuras iepriekš tev likās neiespējamās, jo neticēji, ka to spēj? 9. Vai esi pārliecinātāks un drošāks par to, ko dari?
Aizspriedumu trūkums	10. Vai jūtat, ka jūs vairāk novērtē, uzklausā un ciena, nekritizējot? 11. Vai bija sajūta, ka kādam SM projekta dalībniekam par tevi bija noteikts viedoklis, un vai pēc pieredzes esi sapratis, ka tas tā nav?

5. Pielikums: Veidne, lai novērtētu institūciju domas par SM projekta procesu

indikatori	jautājumi
Diagnoze	1. Vai esat piedalījies vietējās kopienas vai grupas vajadzību definēšanā, kuras SM projekts piedāvā risināt? 2. Vai pētot/jautājot/lasot esi novērtējis tās skolas vajadzības, kuras SM projekts piedāvā risināt?
Serviss	3. Vai esat piedalījies SM darbību izstrādē? 4. Vai projekta laikā, pamatojoties uz savu pieredzi, varējāt veikt izmaiņas iepriekš plānotajās aktivitātēs?
Attiecības	5. Projekta laikā ir noticis kas negaidīts, dezorientējošs un neparedzēts. Vai tu šādā gadījumā esi to apspriedis ar saviem kolēģiem, skolotājiem, organizācijām/iestādēm utt. 6. Vai esi piedalījies kopīgās sanāksmēs ar skolotājiem, organizācijām/asociācijām, pakalpojuma saņēmējiem u.c.
Novērtējums	7. Jūs esat piedalījies SM projekta novērtēšanā. 8. Jūs esat prezentējis un dalījies ar kolēģiem par projekta veiksmēm. 9. Jūs esat prezentējis un dalījies ar mācībspēkiem par to, kas jūsuprāt ir uzlabojams. 10. Jūs esat apspriedis ar kolēģiem jautājumu par to, vai klases sastāvs jums ir palīdzējis realizēt projektu, sniedzot pakalpojumu. 11. Jūs esat runājis ar kolēģiem par projekta saturu un kurās jomās būtu vēlams iedziļināties.

6. Pielikums: Stundu plānu paraugi¹

Stundas plāna piemērs Vakıfbank Atatürk vidusskola. Turcija

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Klase	8. klase
Mācību priekšmets	Tūrisms un kultūras vērtības
Laiks (60 min)	40 minūtes
Solis 1: Apsveriet dažādus veidus, kā audzēkņu iesaistās darbā	Reģiona iedzīvotāji, kuriem kopumā ir uz lauksaimniecību balstīta ekonomika, neatzīst mūsu kultūras vērtības. Mūsu skolas apkārtnē ir zemnieku ciemats. Mūsu skolēnu vecāki pārsvarā audzē zemenes vai banānus. Vecāki vienmēr nodarbojas ar savām siltumnīcām vai laukiem. Viņi nevar atrast iespēju apmeklēt Anamuras kultūras un vēstures apgabalus. Rezultātā mūsu skolēni nevar apmeklēt šādas vietas. Viņi nevar mācīties vērtības no saviem vecākiem, vecvecākiem vai kaimiņiem. Tas izraisa zināšanu un jūtīguma trūkumu par mūsu vietējo kultūras mantojumu mūsu skolēnu vidū. Skolēniem patīk strādāt, sadarboties. Tāpat viņiem patīk izmantot tehnoloģijas, veidot dažādus materiālus. Viņi dod priekšroku zināšanu un dokumentu pārveidošanai atbilstoši savām interesēm un spējām.
Solis 2: Uzrakstiet 1-2 skaidri definētus un vienkāršus mērķus	- Šī kursa ieguvumi: palielināt skolēnu izpratni par kultūru un dot iespēju skolēniem iepazīt tūrisma objektus visā pasaulē. - Iegūtās zināšanas un pieredzi viņi varēs nodot tālāk jaunākiem skolēniem un pieaugušajiem (vecākiem cilvēkiem).
Identificējiet potenciālās barjeras	- Mums ir maz video un vizuālo materiālu, kas ļauj skolēniem tuvāk iepazīt kultūras un tūrisma objektus. - Kamēr skolēni vēl nepārzina sava reģiona vēsturiskās struktūras un kultūras vērtības, mācību programmas tēmas par universālām un nacionālām struktūrām un vērtībām, skolēniem nešķiet aktuālas, tuvas un saprotamas.
Solis 3: Novērtēšanas plāns	- Lai novērtētu pirmā mērķa sasniegšanu, tiks izmantots SurveyMonkey Tool. - Izmantosim skolēnu pašvērtējuma veidlapu.

¹ Šī veidne ir balstīta uz darbu, ko veica PhD Sergio Sánchez Fuentes (profesors Madrides Autonomajā Universitātē) sadarbībā ar [CAST](#) (Lietišķo īpašo tehnoloģiju centrs).

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Solis 4: Izstrādāji materiālus un metodes (instrukcijas)	Pirmkārt, es sniegšu vispārīgu informāciju par mūsu kultūras un tūrisma vērtībām. Es runāšu arī ar dažām vietējām organizācijām, kas mums palīdzēs iegūt vairāk informācijas un palīdzēs mums veiksmīgi sadarboties ar kopienu. Pēc tam ar angļu valodas stundās iegūtās informācijas palīdzību skolēni meklēs informāciju internetā, veidos grupu un katrai skolēnu grupai būs dažādi pienākumi, darbs tiks plānots kopīgi. Skolēni komunicēs ar vietējām organizācijām, piemēram, Kultūras un tūrisma centru, pašvaldības biroju un Anamur muzeju. Es organizēšu mūsu nozīmīgo kultūras un tūrisma vietu apskati. Skolēniem būs iespēja kopā ar ģimenēm apmeklēt šīs divas vēsturiskās vietas. Precīzu informāciju iegūsim uz vietas. Fotografijas un video. Tātad būs entuziasms mācīties. Mūsu skolēni viesosies pie zemāko klašu skolēniem Akdeniz pamatskolā, kas ir mūsu projekta partnerskola. Viņi arī dalīsies tajā, ko viņi ir iemācījušies, ar manas skolas pamatskolas skolēniem. Tāpat viņi apmeklēs vecos cilvēkus, un centīsies izlabot mūsu vecākiem zināmās kļūdas. Viņi sniegs mums informāciju par mūsu vēsturisko un vietējo kultūru, bet mēs mācīsim viņiem, ko esam iemācījušies. Mēs arī vēlamies tuvāk iepazīt viņus, mūsu skolēni būs priecīgi par kopā pavadīto laiku ar mūsu pilsētas vecajiem. Tātad skolēni un mūsu apkārtnes cilvēki būs mūsu pakalpojumu kopiena. Projekta gaitā tiks apciemoti skolēnus ar īpašām vajadzībām un skolēni ar skolotāju palīdzību parādīs viņiem fotografijas, video un iepazīstinās ar informāciju par vēsturiskajām vietām mūsu pilsētā, tas notiks šiem skolēniem drošā vidē. Pēc tam mēs viņus aizvedīsim uz šīm vietām un viņi varēs iepazīt mūsu kultūras mantojumu. Projekta procesa beigās skolēni savu informāciju pārveidos dažāda veida materiālos. Izmantojot tehnoloģijas, viņi izveidos blogus, viņi varēs veidot materiālus atbilstoši savām interesēm un spējām. Skolēni ar interneta cilvēki varēs iepazīties ar skolēnu veidotajiem blogiem.

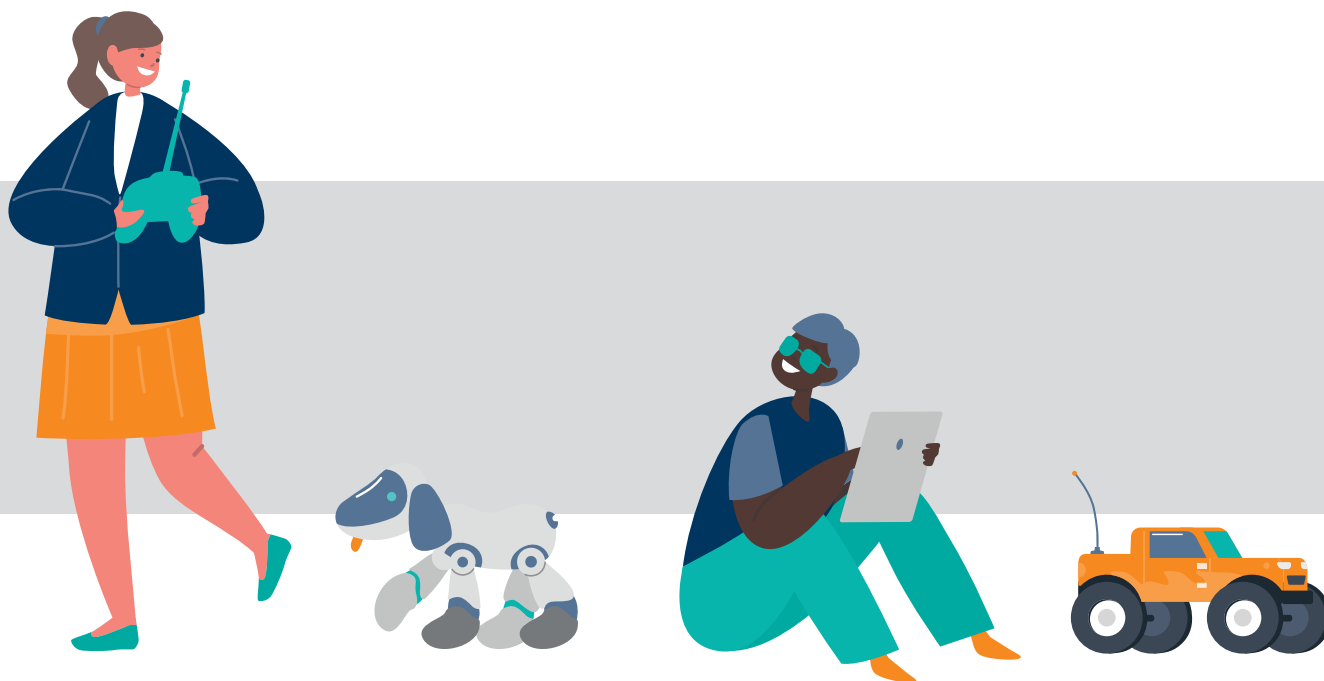
Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Solis 5: Saistība ar UMD	Mūsu kultūras un tūrisma vietu apmeklējums, tikšanās ar organizācijām un vizītes pie vecākiem un jaunākiem cilvēkiem atbildīs multiplās inteliģences aspektam. Tāpat skolēni sadarbosies, lai apkopotu visu informāciju un vizuāli audio materiālus, sagatavotu blogus. • Skolēni atbildēs uz jautājumiem pašnovērtējuma veidlapās un izmantos SurveyMonkey rīku atbilstoši savām individuālajām atšķirībām. Skolēni tiek sadalīti grupās, piemēram, 3+3+3+2 viņi izmanto aptaujas, lai novērtētu savu pieredzi par kultūras mantojumu. (Pašregulācija) Katrai grupai būs atšķirīgi pienākumi. Viņi plānos darbu kopā. (UMD reprezentācijas princips – mūsu mērķis bija veicināt sadarbību un veicināt personīgās novārēšanas prasmes) Viņi runās ar vietējām kopienām un apmeklēs vietējās organizācijas, piemēram, Kadirli kultūras attīstības solidaritātes un palīdzības biedrību Kızılaliler ciematā. Studentiem būs iespēja izskaidrot savus pētījumus tur esošajiem vecāka gadagājuma cilvēkiem. Turklāt vecāka gadagājuma cilvēki sniegs savu ieguldījumu projektā ar stāstiem, dziesmām un informāciju, kas saistīta ar mūsu vietējo vēsturi un kultūru. Viņiem būs iespēja iekļauties dažādās sabiedrības grupās. (UMD iesaistīšanās princips) Viņi sarīkos izstādi un prezentāciju mūsu skolas skolēniem, mūsu partnerskolu mazāko klašu skolēniem un skolēniem ar īpašām vajadzībām. Tā būs laba izplatīšana projekta laikā. (UDL darbības un izteiksmes princips.) Viņi ar savām ģimenēm dosies uz vēsturiskajām vietām un fotogrāfēs. Viņi sagatavos vizuālos, audio materiālus, dažādus priekšmetus. (Materiālu dažādība) Viņi ar IKT skolotāja palīdzību sagatavos blogu. Tas būs uz skolēniem vērsts darbs. Skolēniem būs iespēja izmantot dažādus materiālus, realizējot savus sociālos mērķus. Viņi vienmēr būs darbībā. (UMD darbības un izteiksmes princips) Blogi tiks ievietoti sociālo medijos. Visi materiāli ar pievienotu informāciju tiks apkopoti – rakstveida, vizuālie un audio. Tas veicinās un atvieglos sadarbību ar sabiedrību. (UMD darbības un izteiksmes princips) Mēs izmantosim projekta sākumā izmantoto testu, lai redzētu izaugsmi. Mēs salīdzināsim divu testu rezultātus. Katrs skolēns savu sniegumu pārbaudīs ar pašvērtējuma veidlapas palīdzību. (UMD iesaistīšanās princips)

Stundas plāna piemērs Indriķa Zeberiņa Kuldīgas pamatskola. Latvija

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Klase	7. klase
Mācību priekšmets	Matemātika, 2 mācību stundas
Laiks (ex. 60 min)	40 min
Solis 1: Apsveriet dažādus veidus, kā audzēkņu iesaistās darbā	Skolēni labi uztver un apstrādā informāciju. Būtu labi aktivizēt iepriekšējās zināšanas. Skolēni dod priekšroku izteikties verbāli, izņemot divas kautrīgas meitenes. Vienam zēnam nepieciešams papildu laiks, lai sniegtu rakstiskas atbildes.
Solis 2: Uzrakstiet 1-2 skaidri definētus un vienkāršus mērķus	Izstrādājiēt skaidru (-us) stundas mērķi(-us). Saglabājiēt mērķa formulējumu vienkāršu un izveidojiēt 1.–2 konkrētus stundas mērķi/-us. • 1: skolēni atkārto tēmu par ģeometriskām figūrām, atpazīst putnu mājas ģeometriskās figūras. • 2: skolēni saprot mēroga jēdzienu, pielieto to.
Identificējiēt potenciālās barjeras	Ņemot vērā skolēnu dažādību un stundā nepieciešamās prasmes. Kādi ir potenciālie šķēršļi mērķu sasniegšanai? Atcerieties, ka šķēršļi ir mācību programmā un instrukcijās, NEVIS skolēnos! • Atgādināt skolēniem par dažādu ģeometrisku figūru veidiem. • Atkārtot mērogu (jau mācīts ģeogrāfijās).
Solis 3: Novērtēšanas plāns	Aprakstiēt, kā jūs varētu novērtēt katru iepriekš minēto mērķi (var būt neformāls). • Skolotājs sāk ar prāta vētru un noskaidro, ko skolēni zina/atceras. • Skolotājs izmanto dažādus skaidrojumus un ievada tēmas. • Skolotājs aicina klasē skolotāja palīgu, lai palīdzētu tiem skolēniem, kuriem ir grūtības izprast tēmu.

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Solis 4: Izstrādāji materiālus un metodes (instrukcijas)	Detalizēti aprakstiet procedūras, kuras izmantosit savā nodarbībā. Metodēm vajadzētu koncentrēties uz to, ko jūs darāt kā skolotājs. Tā kā mēs izmantojam Servisa mācīšanās metodoloģiju, tad šis stundu plāns ir jābalsta uz šīs metodes principiem (mācīšanās, kalpošana, refleksija vai līdzdalība). Reprezentācija: Ko es mācos? • Mācību grāmatas. • Skolēni skatīsies YouTube video par putnu būrīšiem un atkārtos ģeometriskās figūras https://www.google.com/search?sca_esv=574419571&q=m%C4%81jas+strazds+putnu+b%C5%ABri&spell=1&sa=X&ved=2ahUKEwjeyf6mvP-BAxUubfEDHY8ZAPEQBSgAegQICBAB&biw=1344&bih=740&dpr=1.25#vhid=FU6djr-hcl5G7M&vssid=videos-d13678ee&fpstate=ive&vld=cid:d13678ee,vid:i0fAk1c53i8,st:0. • Skolēni salīdzinās mērogus ģeogrāfijā matemātikā https://www.ginifab.com/feeds/scale_converter/scale_converter.lv.html. • Dažiem skolēniem iespējams vajadzēs reizrēķina tabulas kalkulatorus/ mobiloas tel., lai veiktu aprēķinus. • Veic pierakstus kladēs, datorā. • Skolotāja asistents palīdz vājākiem skolēniem. Darbība un izteiksme. Kā es mācos? Tests Kahoot par ģeometriskām figūrām un mērogu. Nacionālā platforma https://www.uzdevumi.lv. Ja kāds skolēns vēlēties zīmēt, var uzzīmēt putnu būrīti uz papīra tāfeles, kā arī, nodemonstrēt, kā aprēķina mērogus. Iekļaujiet: • Kā jūs pasniegsiet informāciju. • Mācību aktivitātes, ko skolēni veiks. • Veidus, kā strukturēsiet klasi. • Izmantotās tehnoloģijas.

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Solis 5: Saistība ar UMD	Apspriediet, kā plānojat samazināt šķēršļus, izmantojot UMD. • Kā metodes, materiāli un novērtējumi atbilst skolēnu dažādajām vajadzībām? • Izmantojiet vismaz 2–3 UMD kontrolpunktus, plānojot mācību stundu atbilstoši S-M principiem un izmantojot šīs metodoloģijas elementus. Tiek piedāvāti dažādi reprezentācijas veidi: mācību grāmatas, video, lietotnes. Dažādi rīcības un izteiksmes veidi: Kahoot App, https://www.uzdevumi.lv, tāfeles, tāfeles.
	Ko es mācos Aktivizē vai sniedz pamatzināšanas. Atbalsta matemātisko apzīmējumu un simbolu dekodēšanu. Piedāvā alternatīvas informācijas iegūšanas veidus. Kā es mācos Nosprauž atbilstošus mērķus. Piedāvā dažādus veidus, kā meklēt informāciju un sniegt atbildes. Optimizē piekļuvi rīkiem un palīgtechnoloģijām.

Stundas plāna piemērs Jana Tvardovska katoļu skola. Polija

Kā izmantot UMD	Ideas to use in a Lesson
Klase Mācību priekšmets Laiks (piem. 45 min)	4. klase Augu dzīves cikls 45 minūtes
Solis 1: Apsveriet dažādus veidus, kā audzēkņu iesaistās darbā	Šī nodarbība palīdz skolēniem izprast augu dzīves ciklu. Tas ļauj studentiem, kuriem patīk mācīties dažādos veidos, iegūt zināšanas. Tas sākas ar dzīvo augu, ziedu parādīšanu, vērošanu, izpēti, kā augi izskatās, smaržo un jūtas. Skolēni izmanto palielināmos stiklus, mikroskopus un pievērš uzmanību uzskaitītajiem punktiem darba režģī. Skolēnu rīcībā ir skolotāja sagatavota Power Point prezentācija, botānikas grāmatas, planšetdatori ar interneta pieslēgumu, un viņi var patstāvīgi meklēt informāciju, video ar atbildēm uz sev aktuāliem jautājumiem. Skolēniem ir iespēja šķirot augus grupās, ar vārdiem vai zīmējumiem ierakstīt savus novērojumus dienasgrāmatā. Lasīšanas posmā skolēni izvēlas grāmatu vai digitālos materiālus, lai lasītu par augu dzīves ciklu. Uz tāfeles viņi pieraksta sev svarīgo informāciju, pievieno attēlus, pieraksta jaunu vārdu krājumu un definīcijas un jautājumus, kas rodas. Viņiem ir iespēja pārdomāt iegūtās zināšanas. Katrs var paplašināt savas zināšanas par tēmu individuāli.
Solis 2: Uzrakstiet 1-2 skaidri definētus un vienkāršus mērķus	Saskaņā ar trim galvenajiem UMD principiem, nodarbības mērķis ir: I. Nodrošiniet vairākus reprezentācijas veidus ("ko" mēs mācām un mācāmies). II. Nodrošiniet vairākus darbības un izteiksmes līdzekļus ("kā" mēs mācām un mācāmies). III. Nodrošiniet vairākus iesaistīšanās veidus ("kāpēc" mēs mācām un mācāmies). Nodarbībai ir daudz mērķu - informēt, atbalstīt domāšanas procesu, noskaidrot, ieteikt risinājumus, motivēt jautājumus un diskusiju.

Kā izmantot UMD	Ideas to use in a Lesson
Identificējiet potenciālās barjeras	Stundas mērķus nevar sasniegt vienādi, ja informācija nav pieejama dažiem vai visiem skolēniem. Skolēniem ir vajadzīgas daudzas mācīšanās iespējas: maņu/ uztveres, lingvistiskās, kognitīvās. Tam nepieciešams sagatavot daudz materiālu un izmantot jaunas tehnoloģijas. Aptverto materiālu var būt pārāk grūti apgūt un apgūt vienam, tādējādi radot iespējamu studenta drosmi. Šķērslis var būt arī lietotā valoda, profesionālais vārdu krājums un vienkāršošana, kas var radīt pārpratumus.
Solis 3: Novērtēšanas plāns	Skolēnu mācīšanās uzraudzība. Jēdzienu kartes. Skolēnu atgriezeniskā saite un refleksija. KontROLSaraksti. Novērtēšana ietver: • Skaidru stundas mērķu un kritēriju noteikšana • Studentu darba gaitas izvērtēšana • Studentu iesaistīšana • Atgriezeniskā saite
Solis 4: Izstrādājiet materiālus un metodes (instrukcijas)	Mācību resursi: • Lupas • Multivides plātne • PowerPoint prezentācija • Rīki, lietojumprogrammas (Canva, Kahoot!, Vocaroo) • Tabletes • Internets • Dabas ceļveži • Grāmatas par augiem • Augi • Ziedi • Papīrs • Ziedu attēli Mācību iespējas: • Maņu/uztveres • Lingvistiskā • Izziņas Darba metodes: • Grupas darbs • Individuālais darbs • Projekta darbs

Kā izmantot UMD	Ideas to use in a Lesson
Solis 5: Saistība ar UMD	1. princips: nodrošināt vairākus reprezentācijas līdzekļus 1. vadlīnija. Nodrošiniet uztveres iespējas Nodarbības par augu dzīves ciklu ir viegli novadāmas, jo skolēni var uzzināt par augu augšanu, skatoties uz tiem, pieskaroties tiem, smaržojot augus. Šeit tiek izmantotas dažādas maņu modalitātes, lai atvieglotu mācību procesu, ne tikai tradicionālajā, uz grāmatām balstītajā teorētisko zināšanu paplašināšanas veidā. 2. vadlīnija. Nodrošiniet valodas, matemātisko izteiksmju un simbolu opcijas Nodarbības par augu dzīves ciklu daudz informācijas caur valodu un simboliem nodod gan skolotājs mutiski, gan rakstiski informējot, skaidrojot, sniedzot atgriezenisko saiti un pārdomājot, taču arī paši skolēni, kuri savā starpā komunicē, apmainās ar pārdomām un atziņām. Skolēni var apgūt profesionālo leksiku par augu dzīves ciklu, kas var noderēt profesionālo tekstu izpratnē. Simbolus var izmantot, lai ilustrētu noteiktus procesus un padarītu tos vieglāk saprotamus tiem, kam nepieciešams atbalsts šajā jomā. Piezīmju veikšana, plakāti, grafiskais ieraksts palīdzēs izprast augu augšanas procesu. 3. vadlīnija. Nodrošiniet izpratnes iespējas Lai veicinātu izpratni par augu dzīves ciklu, skolotājs sagatavo virzošus jautājumus, punktus, kuriem skolēni pievērš uzmanību. Tas atvieglo informācijas meklēšanas procesu un nemulsina un nebiedē skolēnus sastopoties ar liela apjoma analizējamo saturu. Kontrolsaraksts virza, bet arī motivē skolēnus strādāt. Skolēni mācās sistematizēt savas zināšanas, organizēt darbu un sekot līdzi, cik daudz zināšanu viņi ir apguvuši. 2. princips: Nodrošiniet vairākus darbības un izteiksmes līdzekļus 4. vadlīnija. Nodrošiniet fiziskās darbības iespējas Skolēni mācās dalīties savās zināšanās ar citiem klasē, izmantojot dažādas metodes un rīkus, daži izmanto jaunas tehnoloģijas, multimediju prezentācijas, citi labprāt dalās savās zināšanās mutiski vai ar savām roku prasmēm. Dabas stunda ļauj skolēniem būt arī fiziski aktīviem, var vākt augus, sadalīt tos grupās, aptaustīt, izrakt no zemes, stādīt. 5. vadlīnija. Nodrošiniet izteiksmes un saziņas iespējas Skolēni dalās savās zināšanās par augu dzīves ciklu ar citiem, ierakstot savus novērojumus, veidojot video, komentējot savu darbību, ierakstot balsi vai izmantojot grafikas tehnikas. Viņi var izmantot lietotnes, IT rīkus, lai izveidotu tabulas, statistiku, plakātus. 6. vadlīnija. Nodrošiniet izpildfunkciju iespējas Skolēni apzinās nodarbības mērķi, mācās to kopīgi formulēt, sadalīt uzdevumus, organizēt darbu, meklēt informāciju par augu dzīves ciklu, plānot darbību. 3. princips: nodrošināt vairākus iesaistīšanās līdzekļus 7. vadlīnija. Nodrošiniet vairākus veidus, kā radīt skolēnos interesi Motivēti skolēni uzrāda labākus rezultātus, vēlas strādāt, ātri neatņem drosmi, ja viņiem ir iespēja vērot un pieskarties pētījuma objektam un viņiem ir dota līdzekļu izvēle dabas procesu izziņāšanai. 8. vadlīnija. Nodrošiniet vairākus veidus, kas liks skolēniem nezaudēt motivāciju un spēju koncentrēties Augu novērošana prasa laiku un pacietību. Darba sekas nav uzreiz redzamas. Ja skolēni izpilda savu uzdevumu, viņi var priecāties par panākumiem. 9. vadlīnija. Nodrošiniet pašregulācijas iespējas Praktiskā botānikas nodarbība var būt iespēja strādāt grupā, veidot attiecības, komunicēt, pārvarēt bailes apgūt ko jaunu. Mācību procesā skolēni var izteikt savas emocijas.

Stundas plāna piemērs CEIP Karloss Kano. Spānija

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Klase Mācību priekšmets Laiks (piem. 60 min)	5. klase Dabas zinības 45 min.
Solis 1: Apsveriet dažādus veidus, kā audzēkņu iesaistās darbā	Mēs esam valsts pirmsskolas un pamatzglītības centrs. Mūsu skolas grupas ir ļoti dažādas, un mums ir skolēni ar funkcionālo dažādību visās klasēs. Skola grafiku sastādīšanā tiek ņemts vērā, ka stundās ir nepieciešams veicināt kopīgu mācīšanos, integrējot ārstniecisko pedagoģiju un klausīšanās un valodu skolotāju atbalstu klasēs. Tāds pats atbalsts tiek plānots arī ASD klasēs. Mums ir dabas teritorija kā mācību konteksts gan pirmsskolas, gan sākumskolas vecuma grupā, kas būs līdzeklis, ar kura palīdzību mēs izstrādāsim mūsu App saistībā ar augļu dārziem un to pieejamību. Mēs esam apkārtnē un citām tuvējām iestādēm atvērta skola. Katru gadu saņemam praktikantus no dažādām augstskolām, ESO 4. kursa studentus, brīvprātīgos ēdnīcās un sētniekus praksē... šie resursi palīdz mums papildināt resursu trūkumu no valsts pārvaldes iestādēm.
Solis 2: Uzrakstiet 1-2 skaidri definētus un vienkāršus mērķus	- Iepazīt dārzu veidus un to iedalījumu. - Veicinot sociālo sadarbību, iekļaušanu un iedzīvotāju līdzdalību, paaugstināt skolēnu izpratni un jūtīgumu par to, cik svarīgi ir rūpēties par mūsu vidi un cienīt to.
Identificējiet potenciālās barjeras	- Ekonomisko resursu trūkums. - Laikapstākļu faktori, kas var ietekmēt aktivitāšu realizāciju paredzētajos datumos.
Solis 3: Novērtēšanas plāns	Novērtēšanas indikatori: - Izmantotie instrumenti un materiāli atvieglo visu cilvēku līdzdalību. - Informācija par augiem un kultūraugiem ir pieejama, daudzveidīga un pilnīga. - Veicināt sociālo sadarbību, iekļaušanu un iedzīvotāju līdzdalību, lai veicinātu skolēnu izpratni un izpratni par to, cik svarīgi ir rūpēties par mūsu vidi un cienīt to. - Uzlabotas zināšanas par esošajiem kultūraugu veidiem. - Piedalījušies visi skolēni neatkarīgi no viņu attīstības līmeņa un iespējām.

Kā izmantot UMD	Mācību stundā realizējamās idejas
Solis 4: Izstrādāji materiālus un metodes (instrukcijas)	Sākotnēji skolēni tiks motivēti ar spēlēm un sajūtu dinamiku dabas teritorijā, kas palīdzēs analizēt augļu dārzā esošās barjeras. • Mācību aktivitātes, kas jāveic skolēniem, izmantojot Kumubox (spēlējot spēles, lai uzzinātu par kultūraugiem, katra auga kultivēšanas laiku u.c.) un YouTube video par kultūraugu veidiem, pieejama dārza projektēšanai nepieciešamajiem materiāliem, cilvēku invaliditātes veidiem. • Darba strukturēšanas veidi mācību stundā. Asamblejas un kooperatīvās grupas. • Izmantotās tehnoloģijas: planšetdatori un datori, Kumubox un YouTube video.
Solis 5: Saistība ar UMD	Nodrošināt dažādas reprezentācijas iespējas: dažādus komunikācijas kanālus un informācijas alternatīvas (YouTube, Kumubox). Vieglas lasīšanas un vizuālo palīgīdzekļu izmantošana, lai veicinātu izpratni. Nodrošināt dažādas iesaistīšanās iespējas. Kopīga mērķu izvirzīšana, kooperatīvs grupu darbs, montāžas darbs, daudzlīmeņu darbs, ar brīvas izvēles iespējām. Mūsu pamatā ir daudzu uzdevumu (multi-task) klases koncepcija, kurā vienmēr ir daudzlīmeņu alternatīvas. Mācībspēki lielu daļu stundas atvēl sadarbības mācīšanas/ mācīšanās aktivitātēm.

Spānijas konfederācija cilvēkiem ar fizisku un organisku invaliditāti (COCEMFE)

C/Luis Cabrera, 63 28002 Madrid

+ 34 91 744 36 00 - cocemfe@cocemfe.es

www.cocemfe.es

**Co-funded by
the European Union**

Šo projektu (2021-1-ES01-KA220-SCH-000024456) līdzfinansējusi Eiropas Komisijas programma Erasmus+. Šī publikācija [lekļaujošas iedvesmojošas prakses rokasgrāmata] atspoguļo tikai autoru uzskatus, un Komisija nevar būt atbildīga par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu